

NOVÝ JERUZALÉM A JEHO NEBESKÁ NAUKA

**ZJEVENÍ BOŽÍ SKRZE
EMANUELA SWEDENBORG
(SPISY NOVÉ CÍRKVE)**

III.

1758

1918

2005

**www.andele-nebe.cz
www.vesmirni-lide.cz**

ÚSUDKY SLAVNÝCH SPISOVATELŮ O EMANUELOVI SWEDENBORGovi:

El. Barrett-Browningová:

Jediné světlo, ozařující život posmrtný, nalézám ve Swedenborgově filosofii.

Ralph Waldo Emerson:

Někdy jsem uvažoval o tom, že by prokázal moderní kritice největší zásluhy ten, kdo by poukázal na příbuznost mezi Shakespearem a Swedenborgem. Lidský duch jest stále ve zmatku. Touží po rozumu, touží po svatosti a jest stejně netrpěliv, je-li mu dáno jedno bez druhého. Jakž bývá u velikých lidí, zdá se i on (Swedenborg) rozmanitostí a nesmírnou velikostí svých schopností býti sjednocením několika osob, na způsob obrovských plodů, které v zahradě vyrůstají spojením čtyř nebo pěti jednotlivých květů. Jeden z missourií a mastodonů literatury, s nimiž celé sbory obyčejných učenců nemohou se měřit. Jeho heroická osobnost rozechvěla taláry celé university. Naše knihy jsou nepravdivé, neboť jsou zlomky... ale Swedenborg jest systematický a zahrnuje celý svět v každé větě; všechny jeho prostředky jsou uspořádány, jeho schopnosti pracují s astronomickou přesností. Jeho náboženství myslí za něho a lze ho použítí universálně; on obrací je všemi směry a ono hodí se pro každý oddíl života označujíc a vysvětlujíc všechny okolnosti.

Odvažuji se tvrdit, že jako moralista Swedenborg převyšuje veškeru chválu a jakožto přírodopysce, psychologa theolog může činit mnohé a velké nároky na vděčnost a obdiv procesionálních a filosofických fakult.

Thomas Carlyle:

... Přemýšlel jsem o znamenitém poselství s nímž byl vyslán ke svým spolubližným této epochy. Byl to muž velkého, nepopsatelného vzdělání, mohutného matehematického rozumu a nejbohabojnějšího a nejserafinstějšího duchovního uzpůsobení; muž, který jeví se mi bytí vznešeným, lásky hodným i tragickým, vyjádřiv množství myšlené, kteréž jestliže si je sám sobě vysvětlují, shledávám, že náleží k tomu, co jest v lidském myšlení nejvznešenějšího a nejtrvalejšího.

Coventry Patmore:

Nikdy mne neomrzí čísti Swedenborga, - jest nezměrně hluboký a přece prostý... Shledávám, že jeho díla překypují poznáním pravdy, a to v takové míře, že není jí rovna ve spisech neinspirovaných.

Stuart Mill:

Změř ho, jakožto muže vědy s Newtonem a shledáš, že se mu vyrovná velikostí ducha; s Baconem a Platonem – a on jest veliký mezi největšími filosofy; s Boerrhavem a s Hallerem - a on je v přední řadě mezi fysiology; s theologickými spisovateli a vykladači Písma počínaje od Origena až po Adama Clarkeho - a kdo se mu vyrovná ?

SPISY EMANUELA SWEDENBORG

(SPISY NOVÉ CÍRKVE)

- SV. I. **NEBE A PEKLO.**
- SV. II. **STYK DUŠE S TĚLEM.**
- SV. III. **NOVÝ JERUZALÉM A JEHO NEBESKÁ NAUKA.**
- SV. IV. **NAUKA O VÍŘE.**
- SV. V. **POSLEDNÍ SOUD A ZTROSKOTANÁ BABYLONIE.**
- SV. VI. **NAUKA O PÍSMU SVATÉM.**
- SV. VII. **NAUKA O ÚČINNÉ LÁSCE.**
- SV. VIII. **O BÍLÉM KONI V APOKALYPSE.**
- SV. IX. **TĚLESA SVĚTOVÁ A JEJICH OBYVATELÉ.**
- SV. X. **STRUČNÝ VÝKLAD UČENÍ NOVÉ CÍRKVE.**
- SV. XI. **NAUKA O PÁNU**
- SV. XII. **NAUKA O ŽIVOTĚ**

PŘELOŽIL: JAROSLAV IMMANUEL JANEČEK. V PRAZE 1918.

Nákladem: Jar. Im. Janečka, Praha-Král. Vinohrady čp. 1021.

Tiskl A. Weinmann, maj, knihtiskárny J, Gabriel v Praze.

(0)

Předmluva překladatelova

Toto dílo bylo Emanuelem Swedenborgem prvotně vydáno v Londýně r. 1758 v jazyce latinském. Vydání to za každou kapitolou má četné odvolávky na veliké dílo „Nebeská tajemství, obsažená v Písmu sv. čili ve Slově Božím“, kteréžto odvolávky seskupeny jsou v očíslované články.

Ježto zmíněné dílo nebylo dosud vydáno v českém jazyce, byly v tomto českém vydání dílka „Nový Jeruzalém a jeho nebeská nauka“ tyto číslované článečky odvolávek na „Nebeská tajemství“ vypuštěny, avšak číslování hlavních článků ponecháno přesně totéž, jako v originále. Tím čtenář si vysvětlí, proč pořad číslic jednotlivých článků má mezery, jež v originále vyplňují právě zmíněné články odvolávek.

O novém nebi a nové zemi, a co značí Nový Jeruzalém

(1)

Ve Zjevení [Janově] se praví:

„Viděl jsem nebe nové a zemi novou, neboť první nebe a první země byla pominula. A viděl jsem město svaté, Jeruzalém nový, sestupující od Boha s nebe, připravený jako nevěsta muži svému, [město] mající zeď velikou a vysokou, mající dvanácte bran, a nad branami dvanácte andělů a jména napsaná, kterážto jsou dvanáctera pokolení israelských. A zeď městská měla základů dvanácte, a na nich jména dvanácti apoštolů Beránkových. Položení pak toho města čtyřhranné a jeho dlouhost tak veliká jest jako šířkost. I naměřil toho města tou třetinou dvanácte tisíc honů; dlouhost pak jeho, i šířkost, i vysokost jednoduše jest. I změřil zeď jeho, sto Čtyřicíti a Čtyř loktů, měrou člověka, kteráž jest míra anděla. A bylo stavení zdi jeho jaspis, město pak samo bylo zlato čisté, podobné sklu čistému. A základové zdi městské ze všelikého drahého kamení. Dvanácte bran dvanácte perel bylo, a ulice města zlato čisté, jako průhledné sklo. Sláva Boží osvěcovala je a svíce jeho byla Beránek. Národové kteříž by k spasení přišli, v světle jeho procházeti se budou, a králové zeměští přenesou slávu a Čest svou do něho.“ (Kap. 21, 1. 2., 12. až 24.)

Člověk, toto čtoucí, nerozumí tomu jinak, než dle doslovného smyslu, že totiž viditelné nebe se zemí zaniknou, a že vznikne nové nebe, a že na novou zemi sestoupí svaté město Jeruzalém, jakož i že jeho rozměry budou dle udaného popisu. Andělé však chápají to zcela jinak, totiž každou jednotlivost [chápe] duchovně, kdežto člověk chápe ji přírodně; a tak. jak andělé to chápají, jest [pravý] význam toho — a toť jest vniterný čili duchovní smysl Slova [Božího].

Novým nebem a novou zemí rozumí se ve vniterném čili duchovním smyslu, v němž trvají andělé, nová církev jak na nebi tak na zemi; o církvi na obou těchto místech bude později řeč. Městem Jeruzalémem, sestupujícím od Boha s nebe, rozumí se její nebeská nauka; délkou, šířkou a výškou, kteréž jednoduše jsou, rozumí se veškeré dobro a pravda oné nauky v souboru; jeho zdi rozumí se ochranné pravdy; měrou zdi, kteráž obnáší 144 loktů, jež jsou měrou člověka, to jest anděla, rozumějí se ony veškeré ochranné pravdy ve svém souboru, a jejich jakost; dvanácti branami, kteréž jsou z perel, rozumějí se uvozující pravdy; rovněž tak dvanácti andělů nad branami; základy zdi, pozůstávajícími ze všelikého kamení drahého, rozumějí se poznatky, na nichž ona nauka jest založena; dvanácti kmeny israelskými rozumějí se všechny věci církve v celku i v jednotlivostech; podobně dvanácti apoštoly. Zlatem, podobajícím se čistému sklu, z něhož pozůstává město a ulice, rozumí se dobro lásky, z něhož prosvítá nauka se svými pravdami; národy, kteří by spaseni byli, a králi země, kteří slávu a čest do něho přenesou, rozumějí se všichni ti z církve, kdož jsou v dobru a v pravdě; Bohem a Beránkem rozumí se Pán co do svého Božství a Bohočlověčenství.

Takovéhoto způsobu jest duchovní smysl Slova [Božího], jemuž za základ slouží smysl přírodní, kterýž . jest doslovným smyslem [Slova Božího]; oba však, jak duchovní tak přírodní smysl, ustavičně tvoří jedno pomocí souvztažností [korrespondencí].

Že ve všech oněch věcech skrývá se takovýto duchovní význam, není zde na Čase ukazovati, ježto není to úkolem tohoto díla, lze to však nalézti dokázané v díle „Nebeská tajemství“, a to v těchto místech: Že ve Slově [Božím] zemí značí se církev, zejména kde zemí rozumí se země Kanaan, č. 662, 1066, 1067, 1262, 1413, 1607, 2928, 3355, 4447, 4535, 5577, 8011, 9325, 9643, poněvadž v duchovním smyslu zemí rozumí se národ [gens], kterýž na ní jest, a jeho bohoslužba, č. 1262. Lidem [populus] země jsou ti, kdož náleží k

duchovní církvi, č. 2928. Nové nebe a nová země značí [vše] nové v nebesích a na zemi vzhledem k dobru a pravdě, a tudíž vzhledem k tomu, co náleží církvi v obou [místech] č. 1733, 1850, 2117, 2118, 3355, 4535, 10373. Co rozumí se prvním nebem a první zemí, kteréž zanikly, viz ve spisku „Poslední soud a ztroskotaná Babylonie“ od počátku do konce, a zejména tamtéž v č. 65. až 72. Jeruzalém značí církev vzhledem k nauce, č. 402, 3654, 9156. Města [urbes] a o b c e [civitates] značí nauky, náležející k církvi a náboženství, č. 402, 2449, 2712, 2943, 3216, 4492, 4493. *Zdi* města značí ochrannou pravdu nauky, č. 6619. Brány města značí pravdy, uvozující v nauku, a naukou v církev, č. 2943, 4478, 4492, 4493. Dvanáctero *pokolení israelských* předobrazuje a tudíž značí veškeré pravdy a [veškeré] dobro církve v celku i v jednotlivostech, a tudíž vše, co přísluší víře a lásce, č. 3858, 3926, 4060, 6335. Dvanácte *apoštolů Páně* značí podobné, č. 2129, 2553, 3354, 3488, 3858, 6397. Že vzhledem k apoštolům se praví, že budou seděti na dvanácti trůnech a souditi dvanáctero pokolení israelských, značí, že všichni mají býti souzeni dle pravd a dobra církve, a tudíž Pánem, od něhož pravda a dobro pochází, č. 2129, 6397. Dvanáct značí vše v souboru, č. 577, 2089, 2129, 2130, 3272, 3858, 3913. Podobně i číslo 144, poněvadž jest to číslo vznikající násobíme-li dvanácte dvanácti, č. 7973; podobně i dvanácte tisíc, č. 7973. Veškerá čísla ve Slově [Božím] značí věci, č. 482, 487, 647, 648, 755, 843, 1963, 1988, 2075, 2252, 3252, 4264, 6175, 9488, 9659, 10217, 10253. Násobením vzniklá čísla značí podobné, jako jednoduchá čísla, z nichž násobením vznikla, č. 5291, 5335, 5708, 7993. *Míra* značí jakost některé věci vzhledem k pravdě a dobru, č. 3104, 9603, 10262. *Základové zdi* značí poznatky pravdy, na nichž články nauky jsou založeny, č. 9643. *Čtverhrannost* čili kvadrát značí dokonalost, č. 9717, 9861. *Délka* značí dobro a jeho rozsáhlost, a *šířka* pravdy a její rozsáhlost, č. 1613, 9487. *Drahokamy* značí pravdy z dobra, č. 114, 9863, 9865. Co značí drahokamy v Urim a Thummim všeobecně i co do podrobností viz č. 3862, 9863, 9866, 9905, 9891, 9895. Co značí jaspis, z něhož byla zeď, č. 9872. *Ulice* města značí pravdu nauky z dobra, č. 2336. *Zlato* značí dobro lásky, č. 113, 1551, 1552, 5658, 6914, 6917, 9510, 9874, 9881. Sláva značí božskou pravdu, jak jest v nebi, a rozumnost a moudrost z ní vyplývající, č. 4809, 5922, 8267, 8427, 9429, 10574. Lid [gentes] značí v církvi ty, kdož jsou v dobru, a tudíž v přeneseném smyslu dobro církve, č. 1059, 1159, 1258, 1260, 1261, 1416, 1849, 4574, 6005, 7579, 9255, 9256. Králové značí v církvi ty, kdož jsou v pravdách a tudíž přeneseně vzato pravdy církve, č. 1672, 2015, 2069, 4575, 5044. Obřady při korunování králů zahrnovaly v sobě to, co přísluší k božské pravdě; známost jich [významu] za dnešní doby zanikla, o Čem viz v č. 4581, 4966.

(2)

Prve než bude pojednáno o Novém Jeruzalémě a jeho nauce, budiž pověděno ještě něco o Novém Nebi a Nové Zemi. Ve spisku „Poslední soud a ztroskotaná Babylonie“ bylo ukázáno, co značí Prvé Nebe a Prvá země, které zanikly. Když tyto zanikly, když tudíž byl vykonán poslední soud, bylo Pánem utvořeno Nové Nebe. Toto Nové Nebe jest utvořeno ze všech těch, kdož po příchodu Páně až po tuto dobu žili život víry a účinné lásky, poněvadž jen tito byli formami nebe; neboť forma nebe, dle níž děje se tam veškeré sdružování a sdělování, jest formou božské pravdy z božského dobra, kteráž od Pána vychází, a tuto formu člověk co do svého ducha sobě přitahuje životem dle božské pravdy; že forma nebes z toho pochází, viz v díle „Nebe a peklo“ č. 200 až 212; a že všichni andělé jsou formami nebe, Č. 51 až 58, a 73 až 77. Z toho lze seznati, ze kterých [bytostí] Nové Nebe jest utvořeno, a tudíž i jaké jest — že totiž jest jednomyslné. Neboť kdo žije život víry a účinné lásky, miluje jiného jako sebe samého, a spojuje jej pomocí lásky se sebou, a to střídavě a vzájemně; neboť láska ve světě duchovním je spojením. Proto, jestliže všichni stejným způsobem jednají, vzniká pak ze mnohých, ba z nesčetných společností, kteréž dle formy nebes jsou sdruženy, stejnomyslnost, a povstává taková jedinec; neboť není tu ničeho, co by odlučovalo a dělilo, nýbrž všecko jen pojí a sjednocuje.

(3)

Poněvadž toto nebe bylo utvořeno ze všech těch, kdož od doby Páně až po dobu

přítomnou byli takovými, jest zřejmo, že pozůstává jak z křesťanů tak z pohanů; většinou však ze všech dětí, kteréž od doby Páně na celém okrsku zemském zemřely; neboť ty všechny byly přijímány Pánem a v nebi vychovávány, jakož i vyučovány anděly a tak byly zachovány neporušené, aby mohly tvořiti Nové Nebe zároveň s ostatními; z toho lze usouditi, jak veliké jest toto nebe. Že všichni, kdož jako děti umírají, v nebi jsou vychováni a stávají se anděly, viz v díle „Nebe a peklo“ č. 329 až 345. A že nebe jest utvořeno právě tak z pohanů jako z křesťanů, Č. 318 až 328.

(4)

Pokud dále se týče tohoto Nového Nebe, dlužno věděti, že jest odloučeno od Starého Nebe, totiž [od těch], kdož žili před příchodem Páně; nicméně však jsou s tímto [Novým Nebem] tak v celek spořádáni, že tvoří společně jediné nebe. Příčina, proč toto Nové Nebe jest od Starého Nebe odloučeno, jest ta, že ve starých církvích nebylo jiné nauky, než nauky o lásce [k Bohu] a účinné lásce, a tehdy také nikdo nevěděl ničeho o nauce o oddělené víře. Z toho též pochází, že Stará Nebesa tvoří horní oblasti [Expansa], Nové Nebe však oblast pod nimi; neboť nebesa jsou oblastmi nad sebou; v nejvyšších oblastech jsou ti, kdož jsou zvaní nebeskými anděly, z nichž většina pochází z Nejstarší Církve; ti, kdož jsou tam, jsou zvaní nebeskými anděly pro nebeskou lásku, kteráž jest láskou ku Pánu. V oblastech pod nimi jsou ti, kdož nazýváni jsou duchovními anděly, z nichž většina jest ze Staré Církve; ti, kdož tam jsou, zovou se duchovními anděly pro duchovní lásku, jíž jest účinná láska k bližnímu. Pod těmito posledními jsou andělé, kteří trvají v dobru víry, a jimi jsou ti, kdož žili život víry; žítí život víry jest tolik, jako žítí dle nauky své církve, žítí však — jest *chtíti a konati*. Avšak veškerá tato nebesa tvoří jediné [nebe] pomocí zprostředkovaného a bezprostředního vlivu od Pána. Úplnějšího pojmu o těchto nebesích lze však nabýti z toho, co v díle „Nebe a peklo“ jest ukázáno, a to tamtéž v oddílu o dvou královstvích, v němž nebesa dělí se povšechně, č. 20 až 28, a v oddílu o třech nebesích, Č. 29 až 40. O bezprostředním a zprostředkovaném vlivu viz v souboru z díla „Nebeská tajemství“ na konci, č. 603; a o Nejstarší a Staré Církvi viz ve spisku „Poslední soud a ztroskotaná Babylonie“ č. 46.

(5)

Tolik o Novém Nebi. Nyní budiž něco pověděno o Nové Zemi. Novou Zemí vyrozumívá se Nová církev na zemi, ježto když přestává existovati dřívější církev, jest Pánem založena nová církev; neboť Pánem pečováno jest o to, by na zemi ustavičně byla církev, poněvadž církví děje se spojení Pána s pokolením lidským, a nebe se světem. Neboť v církvi Pán jest znám, a v ní jsou božské pravdy, pomocí nichž Člověk má spojení. Že nyní Nová Církev jest tvořena, viz ve spisku „Poslední soud“ č. 74. Že Nová Církev naznačena jest Novou Zemí, — zakládá se na duchovním smyslu Slova [Božího], neboť v tomto smyslu slovem „země“ nerozumí se nijaká země, nýbrž samotný lid [gens], na ní [žijící], a jeho uctívání Boha; neboť takovýto jest duchovní equivalent země. Kromě toho zemí, není-li připojeno pojmenování dotyčné krajiny, rozumí se ve Slově [Božím] země Kanaan, a v zemi Kanaan byla církev od dob nejstarších. Toť také příčina, že všeska místa, tam se vyskytující i s horami a řekami, jak uváděna jsou ve Slově [Božím], jsou předobrazeními a; označeními oněch věcí, kteréž tvoří vnitřnost církve, a jsou její duchovní stránkou. Proto, jakž bylo řečeno, ježto slovem „země“ ve Slově [Božím] rozumí se země Kanaan, značí se tím církev, a právě tak zde slovem „Nová Země“. Proto také v církvi stalo se zvyklostí mluvit o nebeské Kanaan a označovati tím nebe. Že zemí Kanaan v duchovním smyslu Slova [Božího] rozumí se církev, jest v díle „Nebeská tajemství“ přerozmanitě dokázáno, z Čehož budiž toto uvedeno. Že Nejstarší Církev, kteráž byla před potopou, a Stará Církev, která byla po potopě, byly v zemi Kanaan, č. 567, 3686, 4447, 4454, 4516, 4517, 5136, 6416, 9327. Tehdy veškerá místa byla předobrazeními takových věcí, kteréž jsou v království Páně a v církvi, č. 1585, 3686, 4447, 5136. Abrahamovi bylo proto veleno, aby tam se odebral, poněvadž u jeho potomků z Jakuba měla býti, založena Předobrazující církev a mělo býti napsáno Slovo [Boží], jehož poslední smysl měl pozůstávati z předobrazení a symbolů, kteréž se tam vyskytovaly, č. 3686, 4447, 5136, 6516. Toť příčina, že „země“ a „země Kanaan“ ve Slově [Božím] značí církev, č. 3038, 3481,

(6)

Budiž též stručně pověděno, co rozumí se Jeruzalém ve Slově [Božím], v jeho duchovním smyslu. Jeruzalémem rozumí se církev sama vzhledem ke své nauce, a to z té příčiny, ježto tam v zemi Kanaan a nikde jinde byl chrám, oltář, konaly se oběti a tudíž bohoslužba sama; proto také byly tam ročně slaveny tři slavnosti, a bylo přikázáno, že v celé zemi vše, co jest mužského pohlaví, má se k nim dostavit; proto tedy Jeruzalémem v duchovním smyslu naznačena jest církev vzhledem ke své bohoslužbě, anebo, což jest totéž, vzhledem k nauce; neboť bohoslužba bývá předpisována v nauce a děje se dle ní. Že se praví: *město svaté, Jeruzalém Nový, sestupující od Boha s nebe*, děje se proto, že v duchovním smyslu Slova [Božího] obcí [civitas] a městem [urbs] naznačována jest nauka, a svatým městem nauka božské pravdy, neboť božská pravda jest to, co ve Slově [Božím] nazýváno jest svatým. Že zove se Nový Jeruzalém má tutéž příčinu, z jakéž země nazvána byla novou, neboť, jak právě bylo řečeno, země značí církev, a Jeruzalém církev vzhledem k nauce. Praví se „od Boha s nebe sestupující“ proto, ježto veškerá božská pravda, z níž pochází nauka, sestupuje s nebe od Pána. Že Jeruzalémem nerozumí se město, ačkoliv město viděno bylo, vysvítá zřetelně z toho, že se praví, že jeho výška, jest prý jako délka a šířka, 12.000 honů (verš 16); a že míra jeho zdí, kteráž byla 144 loktů, jest prý *měrou člověka, to jest anděla* (verš 17); dále též že se praví „*připravená jako nevěsta muži svému*“ (verš 2), a po té že anděl pravil: „*Pojď, ukáži ti nevěstu, manželku Beránkovu*“ a „*ukázal mi svaté město, ten Jeruzalém*“ (verš 9. 10). Jest to církev, kteráž ve Slově [Božím] nazývána jest nevěstou a chotí Páně, nevěstou, prve než jest spojena, a ženou, když jest spojena. (Viz v díle „Nebeská tajemství“ č. 3103, 3105, 3164, 3165, 3207, 7022, 9182.)

(7)

Pokud zvláště se týče nauky, jež nyní zde následuje, jest rovněž s nebe, poněvadž jest z duchovního smyslu Slova [Božího]; a duchovní smysl Slova jest jeden a týž s naukou, kteráž jest v nebi; neboť v nebi právě tak jako na zemi jest církev, neboť tam jest Slovo [Boží] a nauka ze Slova [Božího], jsou tam chrámy a v nich pronášena jsou kázání, ježto jest tam církevní a státní správa, slovem: mezi tím, co jest v nebesích a tím, co jest na zemi, není jiného rozdílu, nežli že vše v nebi jest v dokonalejším stavu, poněvadž tam všecko jest duchovní, a věci duchovní neskonale předstihují věci přírodní co do dokonalosti. Že takové věci jsou v nebi, viz veskrze v díle „Nebe a peklo“, zejména pak v oddílu o panování v nebi, č. 213. až 220, a v oddílu o bohoslužbě tamtéž, č. 221. až 227. Z toho vysvítá, co naznačeno jest tím, že svaté město, Nový Jeruzalém bylo spatřeno sestupující od Boha s nebe. Hodlám však nyní přikročiti k nauce samotné, kteráž určena pro Novou Církev, a kteráž, ježto s nebe byla mi zjevena, nazvána jest nebeskou naukou; neboť podati ji —, toť úkol tohoto spisu.

(2)

PŘEDMLUVA K NAUCE

(8)

Ve spisku „Poslední soud a ztroskotaná Babylonie“ ukázáno, že konec církve nastává, není-li již nijaké víry, ježto není již nijaké účinné lásky (č. 33 až 39 a dále). Poněvadž církve v křesťanském světě rozeznávaly se tedy jediné tím, co bylo příslušností víry, a co však není nijakou vírou [tam], kde není nijaké účinné lásky, hodlám zde nauce samé předeslati něco stran nauky o účinné lásce u starých. Bylo řečeno: církve v křesťanském světě, a jimi rozuměny jsou církve u protestantů čili evangelíků, nikoliv však u papežských, ježto při těchto není nijaké křesťanské církve, neboť kde jest církev, tam jest vzýván Pán a čteno Slovo [Boží]; jinak [jest tomu] u těchto; zde jsou oni sami místo Pána vzývání a lidu jest bráněno

Čísti Slovo [Boží], jakož i výrok papežův staven jest mu na roven, ba dokonce nad ně postaven.

2

(9)

Nauka o účinné lásce, kteráž jest naukou života, byla naukou i ve Starých Církvích, o kterýchžto církvích mluví se v díle „Nebeská tajemství“ č. 1238, 2385, a tato nauka pojila veškeré církve, a činila tak z mnohých církví církev jedinou; neboť ony za lidi církve uznávaly všecky ty, kdož žili v dobru účinné lásky a nazývaly je bratry, ačkoliv velice se od sebe odchylovali v pravdách, jež dnes nazývány jsou pravdami víry. Vyučovali se navzájem v těchto pravdách, což náleželo k jich skutkům účinné lásky. Nebyli také rozmrzeni, jestliže někdo nepřijal názoru druhého, poněvadž věděli, že každý přijímá jen tolik pravdy, na kolik jest v dobru. Poněvadž Staré Církve byly takovéhoho rázu, byli [příslušníci] vnitřními lidmi, a poněvadž byli vnitřní, byli i moudří. Neboť kdo jest v dobru lásky [k Bohu] [a účinné lásky, jest co do svého vnitřního člověka v nebi, a zde vzhledem k témuž v některé andělské společnosti, jež jest v tomtéž dobru. Proto také jejich mysl povznášela se ke vnitřnosti a v důsledku toho měli moudrost; neboť moudrost nemůže odnikud jinud pocházeti, nežli s nebe, to jest skrze nebe od Pána; v nebi však jest moudrost, poněvadž tam jsou v dobru. Moudrostí jest: viděti pravdu ze světla pravdy, a světlem pravdy jest ono světlo, kteréž jest v nebi. Ale postupem času ubývalo této staré moudrosti; neboť tak, jak lidské pokolení oddalovalo se od dobra lásky k Pánu a lásky k bližnímu, kterážto láska nazvána jest účinnou láskou, oddalovalo se i od moudrosti, ježto tou měrou oddalovalo se od nebe. Tím se stalo, že člověk z vnitřního stal se zevnějším, a to postupně. Když pak člověk byl zevnějším, byl i světským a tělesným, a je-li takový, stará se málo o věci nebeské, neboť pak zaujímají jej úplně slasti pozemských lásek a s nimi i zlo, kteréž člověku na základě těchto lásek jest příjemno, — a pak to, co slyší o životě po smrti, o nebi a pekle, slovem o duchovních věcech, jest takofka mimo něho, a nikoliv uvnitř něho, jakž slušelo by býti. Z toho též vzniká, že nauka o účinné lásce, kteráž u starých byla v tak veliké vážnosti, dnes náleží k věcem zaniklým. Neboť kdo dnes ví, co jest účinná láska v pravém smyslu, a co v pravém smyslu jest bližním, ač ona nauka učí nejen tomu, nýbrž i nesčetným jiným věcem, z čehož dnes není znám ani tisící díl. Celé Písmo sv. není nic jiného, než nauka lásky [k Bohu] a účinné lásky, čemuž i Pán učí, pravě:

„Milovati budeš Pána, Boha svého, z celého srdce svého a ze vší duše své, a ze vší mysli své. To jest přední, a veliké přikázání. Druhé pak jest podobné tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Na těch dvou přikázáních všecken zákon záleží i proroci.“ (Mat. 22, 37. 38. 39).

Zákon a proroci jsou Slovo [Boží] jak v celku tak i v jednotlivostech.

(3)

DOBRO A PRAVDA

(11)

Vše ve vesmíru, co jest dle božského řádu vztahuje se k dobru a pravdě. Nic není v nebi a nic na světě, co nevztahovalo by se k těmto dvěma. Příčina jest ta, že obě, jak dobro, tak pravda, vychází z Božství, z něhož jest všecko.

(12)

Z toho jest zjevno, že není člověku nic užitečnějšího, než věděti, co jest dobré a co pravé,

a kterak toto odnáší se k onomu, a kterak toto spojuje se s oním. Nejvíce však jest to potřebno člověku církve, neboť tak, jako všechny věci nebe vztahují se k dobru a pravdě, tak i věci církve, neboť dobro a pravda nebes jest i dobrem a pravdou církve. Toť jest i příčina, proč započato [zde] dobrem a pravdou.

(13)

Jest souhlasno s božským řádem, že dobro a pravda mají býti spojeny a nikoliv odloučeny, tak, aby byly jedno a nikoliv dvě; neboť spojeny vycházejí z Božství a spojeny jsou v nebi, a mají býti tudíž spojeny i v církvi. Spojení dobra a pravdy zove se v nebi nebeským manželstvím; neboť v tomto manželství jsou tam všichni. Z toho pochází, že ve Slově [Božím] nebe přirovnáno bývá k manželství, a že Pán sluje ženichem a chotěm, nebe pak nevěstou a chotí, a podobně i církev. Že nebe a církev takto jsou nazývány, má svůj původ v tom, že ti, kdož jsou tam, přijímají božské dobro ve pravdě.

(14)

Veškerá intelligence a moudrost, již mají andělé, vzniká z tohoto manželství; a nijaká z dobra, od pravdy odloučeného, anebo z pravdy, odloučené od dobra. Totéž jest se Člověkem církve.

(15)

Ježto spojení dobra a pravdy jest obrazem manželství, jest zjevno, že dobro miluje pravdu, a naopak že pravda miluje dobro, a že každé z nich touží býti spojeno s druhým. Člověk církve, nemající takové lásky a takové tužby, není v nebeském manželství, tudíž církev není ještě v něm; neboť spojení dobra a pravdy tvoří církev.

(16)

Dobro jest rozmanité; v povšechném smyslu jest duchovní a přírodní dobro, a oboje jest spojeno v pravém morálním dobru. Jak jest to s dobry, tak jest to s pravdami; neboť pravdy jsou příslušností dobra a formami dobra.

(17)

Jak jest tomu s dobrem a pravdou, tak jest naopak se zlem a nepravdou; že totiž tak, jako ve vesmíru vše, co jest dle božského řádu, vztahuje se k dobru a pravdě, tak i vše, co přičí se božskému řádu, vztahuje se ke zlu a nepravdě. Dále, že tak, jako dobro miluje býti spojeno s pravdou a naopak, tak zlo miluje býti spojeno s nepravdou a naopak. A ještě dále, že tak jako veškerá intelligence a moudrost vyniká ze spojení dobra a pravdy, tak i veškeré bláznovství a pošetilost vzniká ze spojení zla a nepravdy. Spojení zla a nepravdy zove se pekelným manželstvím.

(18)

Z toho, že zlo a nepravda jsou opakem dobra a pravdy, jest zjevno, že pravda nemůže býti spojena se zlem, a rovněž tak dobro s nepravdou zla; jestliže pravda připojí se ke zlu, není již více pravdou, nýbrž nepravdou, jelikož jest zfalšována; a jestliže dobro jest připojeno k nepravdě zla, není již dobrem, nýbrž zlem, jelikož jest poskvřeno. Ale nepravda, nepocházející ze zla, může býti s dobrem spojena.

(19)

Nikdo, kdo utvrzením se a životem jest ve zlu a v nepravdě z něho, nemůže věděti, co jest dobro a pravda, poněvadž věří, že jeho zlo jest dobrem, a tudíž i věří, že jeho nepravda jest pravdou. Každý však, kdo utvrzením se a životem jest v dobru a v pravdě z něho, může věděti, co jest zlo a nepravda. Příčina toho jest, že veškeré dobro a jeho pravda co do své podstaty jest nebeské, a co v jeho podstatě není nebeské, přece jen nebeského jest původu;

avšak veškeré zlo a jeho nepravda jest co do své podstaty pekelné, a i to, co do své podstaty není pekelné, přece jen vždy jest pekelného původu, a všechno nebeské jest ve světle, všechno zlé však v temnotě.

(4)

VŮLE A ROZUM

(28)

Člověk má dvě mohutnosti, kteréž vytváří jeho život; jedna zove se *vůle*, druhá *rozum*; rozeznávají se od sebe, jsou však tak utvořeny, že mají býti jedno, a jsou-li jedno, zovou se *myslí*. Tyto tvoří tudíž lidskou mysl, a celý život Člověka jest v nich.

(29)

Tak jako vše ve vesmíru, co jest souhlasné s božským řádem, vztahuje se k dobru a pravdě, tak vše při Člověku má vztah k vůli a rozumu; neboť dobro při člověku jest příslušností jeho vůle, a pravda při něm jest příslušností jeho rozumu; neboť tyto obě mohutnosti, čili oba tyto životy člověka jsou jejich přijímacími schránami a základnami. Vůle jest přijímací schránou a základnou všech věcí dobra, a rozum jest přijímací schránou a základnou všech věcí pravdy. Dobra a pravdy při Člověku nejsou nikde jinde; a poněvadž dobro a pravda při člověku nejsou nikde jinde, není ani láska a víra jinde, ježto láska jest příslušností dobra a dobro příslušností lásky, a víra příslušností pravdy a pravda příslušností víry.

(30)

Poněvadž tedy všechno ve vesmíru vztahuje se k dobru a pravdě, a veškeré věci církve k dobru lásky a pravdě víry, a poněvadž člověk jest Člověkem právě těmito oběma mohutnostmi, jest proto o nich v této nauce pojednáváno; jinak nemohl by člověk míti o nich nijaké jasné představy a jeho myšlení chyběla by základna.

(31)

Vůle a rozum vytváří i ducha člověka, neboť jeho moudrost a inteligence mají v nich sídlo a vůbec svůj život; tělo jest jenom poslušný nástroj.

(32)

Není nic důležitějšího než věděti, jakým způsobem vůle a rozum tvoří jedinou mysl; tvoří jedinou mysl, jako dobro a pravda tvoří jedno; neboť jest totéž manželství mezi vůlí a rozumem, jako mezi dobrem a pravdou. Jaké jest toto manželství, lze dokonale viděti z toho, co výše bylo řečeno o dobru a pravdě: že totiž tak, jako dobro jest vlastním jsoucnem [Esse] [té které] věci, a pravda jsoucností [Existere] z něho, tak vůle při člověku jest vlastním jsoucnem jeho života a rozum jsoucností života z ní; neboť dobro, které přísluší vůli, vytváří se v rozumu a stává se [v něm] viditelným.

(33)

Ti, kdož trvají v dobru a pravdě, mají vůli a rozum, naopak ti, kdož jsou ve zlu a nepravdě, nemají vůle a rozumu, nýbrž místo vůle mají chtíč [cupido], a místo rozumu vědění [scientia]. Neboť ve skutečnosti lidská vůle jest přijímající schránka dobra, a rozum přijímající schránka pravdy; pročť vůle nemůže býti vyjádřena zlem a rozum nepravdou, poněvadž jsou si opačný, a to, co jest opačné, ruší. Toť příčina, že člověk, který jest ve zlu a tím i nepravdě, nemůže býti nazván rozumným, moudrým a inteligentním; také u zlého [člověka] jest

uzavřeno vnitro mysli, kdež vůle a rozum především mají své sídlo. Věří se že i zlí mají vůli a rozum, poněvadž praví, že chtějí a že rozumí, avšak jejich chtění jest jen žádostivostí, a jejich rozumění jest jen věděním.

(5)

VNITERNÝ A ZEVNĚJŠÍ ČLOVĚK

(36)

Člověk jest tak stvořen, že jest současně v duchovním a přírodním světě; duchovní svět jest ten, kde jsou andělé, a přírodní svět, kde jsou lidé. A poněvadž člověk jest takto stvořen, jest mu i dána vniternost i zevniternost [vnějšnost]; vniternost, jíž jest v duchovním světě, zevniternost, jíž jest v přírodním světě. Jeho vniternost jest [to], co zváno jest vniterním člověkem, a jeho zevniternost, co zváno jest zevnějším člověkem.

(37)

Každý člověk má vniternost a zevniternost, ale jinak jest u dobrých a jinak u zlých. Vniternost u dobrých jest v nebi a v jeho světle, a zevniternost ve světě a jeho světle, a toto světlo jest u nich osvětlováno světlem nebeským, a tak působí u nich vniternost v zevniternost pospolu jako jednotnost, jako působící příčina a účinek, anebo jako dřívější a pozdější. U zlých naopak jest vniternost ve světě a v jeho světle, a i zevniternost jest v tomtéž světle; proto titěž nevidí ničeho ze světla nebeského, nýbrž jedině ze světla světa, kteréžto světlo sluje u nich světlem přírody. Proto věci nebeské jsou jim v temnotě, a věci světské ve světle. Z toho vysvítá, že dobří mají vniterného člověka a zevnějšího člověka, zlí však nijakého vniterného člověka, nýbrž jen zevnějšího.

(38)

Vniterný člověk jest ten, kterýž zván jest duchovním člověkem, poněvadž jest ve světle nebes, kteréžto světlo jest duchovní; a zevnější Člověk jest ten, kterýž zván jest přírodním člověkem, poněvadž jest ve světle světa, kteréžto světlo jest přírodní. Člověk, jehož vniternost jest ve světle nebeském a zevniternost ve světle světa, jest duchovním člověkem vzhledem k oběma; naopak člověk, jehož vniternost není ve světle nebeském, nýbrž toliko ve světle světa, v němž jest i zevniternost, jest přírodním člověkem vzhledem k oběma. Jest to duchovní člověk, kterýž ve Slově [Božím] zove se živým, naopak přírodní člověk zove se mrtvým.

(39)

Člověk, jehož vniternost jest ve světle nebes a jeho zevniternost ve světle světa, myslí právě tak duchovně jako přírodně, pak však jeho duchovní myšlení vplývá do přírodního a dospívá zde ke [svému] vědomí; naopak člověk, jehož vniternost se zevniterností jest ve světle světa, nemyslí duchovně, nýbrž hmotně, neboť myslí z takových věcí, kteréž jsou v přírodě světa, a ty všechny jsou hmotné. Duchovně mysliti jest, o věcích samotných mysliti tak, jak jsou samy v sobě, pravdy ze světla pravdy viděti, a dobro z lásky k dobru vyciřovati; rovněž viděti jakost věcí a pojímati jich působnost odtahitě od hmoty; avšak hmotně mysliti, jest mysliti, viděti a pojímati tyto věci spojitě se hmotou a ve hmotě, a tudíž poměrně hrubě a temně.

(40)

Duchovní vniterný člověk, pozorován sám v sobě, jest andělem nebeským, a také pokud ještě žije v těle, jest ve společnosti s anděly, ačkoliv o tom tehdy neví, a po odloučení od těla přichází mezi anděly. Avšak pouze přírodní vniterný člověk, sám v sobě pozorován, jest

duchem, nikoliv andělem, a také pokud žije v těle, jest ve společnosti s duchy, avšak s takými, kteří jsou v pekle, a po odloučení od těla přichází též mezi ně.

(41)

Vniternost u těch, kdož jsou lidmi duchovními, jest skutečně také povznášena k nebi, neboť oni mají svůj zřetel hlavně na ně. U těch však, kdož jsou pouze přírodní, jest vniternost, příslušící mysli, skutečně ke světu obrácena, ježto oni výhradně svět mají na zřeteli. Vniternost, kteráž jest příslušností mysli [mens], jest u každého obrácena k tomu, co on nade vše miluje; a zevniternost, kteráž jest příslušností duše [animus], obrací se k tomu, k čemu jest obrácena vniternost.

(42)

Ti, kdož mají jediné povšechnou představu o vniterném a zevnějším člověku, domnívají se, že jest to vniterný člověk, který myslí a chce, a zevnější člověk, který mluví a jedná, poněvadž myšlení a chtění jest cosi vniterného, a tudíž mluvíti a jednati jest cosi zevnějšího. Jest však třeba věděti, že člověk, jestliže myslí inteligentně a chce moudře, myslí a chce z duchovní Vniternosti; že však Člověk, jestliže nemyslí inteligentně a nechce moudře, myslí a chce z přírodní Vniternosti. Jestliže tudíž člověk dobře smýšlí o Pánu a o věcech Páně, a jestliže dobře smýšlí o bližním a o věcech bližního, žádaje si pro ně dobra, tu myslí a chce z duchovní Vniternosti, poněvadž tehdy myslí z víry pravdy a z lásky dobra, a tudíž z nebe. Jestliže však člověk zle o nich smýšlí, a žádá si pro ně zla, tu myslí a chce z přírodní Vniternosti, poněvadž [činí tak] z víry nepravdy a z lásky zla, a tudíž z pekla. Slovem, jakou měrou člověk jest v lásce k Pánu a v lásce k bližnímu, takovou měrou jest v duchovní Vniternosti, a myslí a chce z ní, a rovněž i mluví a jedná z ní. Naopak, jakou měrou člověk jest v lásce k sobě a v lásce ke světu, takovou měrou jest v přírodní Vniternosti, a myslí a chce z ní, a rovněž z ní mluví a jedná.

(43)

Jest Pánem tak obstaráno a zařízeno, že jakou měrou Člověk z Pána myslí a chce, takovou měrou otevírá se a formuje duchovní vniternost člověka, jest otevírána v nebe až k Pánu, a jest formována dle věcí nebeských. Obráceně však, jakou měrou člověk nikoliv z nebe, nýbrž ze světa myslí a chce, tou měrou duchovní vniterný člověk se uzavírá a zevnější člověk se otevírá; jest otevírán ve svět a jest formován dle věcí světa.

(44)

Ti, u nichž vniterný duchovní člověk jest otevřen v nebe k Pánu, jsou ve světle nebes a v osvětlení od Pána, a tudíž v inteligenci a moudrosti. Ti vidí pravdu, poněvadž jest pravdou, a vycitují dobro, poněvadž jest dobrem. Naopak ti, u nichž duchovní vniterný člověk jest uzavřen, naprosto nevědí, že existuje vniterný člověk, tím méně pak, co jest vniterný člověk; rovněž nevěří, že jest Božství, jakož i život po smrti, a tudíž nevěří též ve věci nebeské a církevní; ježto pak jsou pouze ve světle světa, a v osvětlení odtud, považují přírodu za Božství, vidí nepravdu jakožto pravdu a pociťují zlo jakožto dobro.

(45)

Člověk, jehož vniternost jest tak zcela zevnější, že nevěří ničemu, než co očima může viděti a rukama ohmatati, zove se smyslným Člověkem. Jím jest přírodní člověk na nejnižším stupni, a týž jest v omylech vzhledem ke všem věcem víry církevní.

(46)

Vniternost a zevniternost, o nichž bylo pojednáno, jsou vniterností a zevniterností ducha člověka; jeho tělo je jen další připojená zevniternost, uprostřed níž ony [obě] existují; neboť tělo nečiní ničeho ze sebe, nýbrž ze svého ducha, kterýž jest v něm. Jest ještě třeba věděti,

že duch člověka po odloučení od těla právě tak [jako dříve] myslí a chce, a mluví a jedná; myšlení a chtění jest jeho vniterností, a mluvení a jednání jest jeho zevniterností, o čemž viz v díle „Nebe a peklo“ č. 234 až 245, 265 až 275, 432 až 444, 453 až 484.

(6)

O LÁSCĚ VŮBEC

(54)

Vlastním životem člověka jest jeho láska; a jaká jest láska, takový jest život, ba takový jest celý Člověk; jest to však vládnoucí Čili panující láska, která tvoří člověka. Tato láska chová v podřaděnosti pod sebou mnohé oblíbené náklonnosti, kteréž jsou [jejími] odvozeninami; tyto objevují se v různé podobě, všechny však jsou obsaženy v panující lásce a spolu s ní tvoří jediné království. Panující láska jest jako jejich král a hlava, udává jim směr a prostřednictvím jich, jakožto prostředků k účelu, obrací zřetel a snaží se ke svému cíli, kterýž jedině jest hlavním a konečným účelem všech [těchto] lásek, a to jak přímo, tak nepřímou. Příslušností panující lásky jest to, co jest nade vše milováno.

(55)

Co člověk miluje nade vše, jest ustavičně přítomno v jeho myšlení, jakož i v jeho chtění a vytváří jeho nejvlastnější život. Na příklad: kdo časné statky miluje nade všechno, nechť jsou to peníze nebo usedlosti, neustále ve svém duchu zaměstnává se tím, kterak mohl by si je opatřit, raduje se vroucně, dosáhl-li jich a rmoutí se hluboce, ztratil-li je; jeho srdce jest v nich. Kdo sebe miluje nade vše, má při všem sebe na zřeteli, myslí na sebe, mluví o sobě, jedná pro sebe; neboť jeho život je životem pro jeho já.

(56)

Co člověk nade vše miluje, to považuje za konečný účel a má zřetel k němu ve všem vůbec i v každé jednotlivosti zvláště; týž [konečný účel] jest v jeho vůli jako skrytý proud řeky, přitahující a strhující, i když činí něco jiného, neboť onť jest to, kterýž ho oduševňuje. Týž jest tím, co člověk snaží se vypátrati u člověka druhého a co i vidí, a dle toho vede ho anebo jedná s ním.

(57)

Člověk jest zcela takový, jaká jest panující láska jeho života; jí rozeznává se od jiných; a jeho nebe, je-li dobrý, jest utvořeno souhlasně dle ní, a též i jeho peklo, je-li zlý; ona jest jeho nejvlastnější vůlí, jeho propriem a jeho přirozeností, neboť ona jest vlastním bytím jeho života; totéž nemůže býti po smrti změněno, poněvadž jest to člověk sám.

(58)

Každý má veškeru příjemnost, uspokojenost a blaženost ze své panující lásky a dle ní; neboť člověk zve příjemným to, co miluje, poněvadž to cítí; ale to, co myslí a nemiluje, může též zváti příjemným, avšak není to příjemností jeho života. Příjemností života jest to, co člověk pokládá za dobro; to, co jest nepřijemným, zve zlem.

(59)

Jsou dvě lásky, z nichž, jakožto ze svých vlastních zdrojů, existují veškerá dobra a pravdy; a jsou dvě lásky, z nichž veškerá zla a nepravdy existují. Dvě lásky, z nichž pocházejí veškerá dobra a pravdy, jsou láska k Pánu a láska k bližnímu; a dvě lásky, z nichž pocházejí veškerá zla a nepravdy, jsou sebeláska a láska ke světu. Obě tyto poslední lásky jsou

pravými opaky obou dřívějších.

(60)

Obě lásky, z nichž existují veškerá dobra a veškeré pravdy, a kteréž, jak bylo řečeno, jsou láska k Bohu a láska k. bližnímu, tvoří nebe u člověka; proto též vládou v nebi; a poněvadž tvoří nebe u člověka, tvoří i církev při něm. Obě lásky, z nichž veškerá zla a veškeré nepravdy pocházejí, a kteréž, jak bylo řečeno, jsou sebeláska a láska ke světu, tvoří peklo u Člověka; tudíž také vládou v pekle.

(61)

Obě lásky, z nichž veškerá dobra a veškeré pravdy pocházejí, a kteréž, jak bylo řečeno, jsou láskami nebeskými, otevírají a formují duchovního vnitřního člověka, poněvadž v něm mají své sídlo. Ale obě lásky, z nichž pocházejí veškerá zla a nepravdy, panují-li, uzavírají a ničí duchovního vnitřního člověka a činí, že člověk jest přírodním a smyslným dle velikosti a jakosti jejich panování.

(7)

SEBELÁSKA A LÁSKA KE SVĚTU

(65)

Sebeláskou jest sobě jedině přátel blaha a nikoliv jinému, kromě pro sebe samého; ba ani ne církvi, ani vlasti, ani jakékoliv lidské společnosti anebo spoluobčanu; jakož i prokazovati jim dobro jedině pro svou vlastní dobrou pověst, svou čest a svou slávu, takže člověk, nevidí-li toto v dobro, jež jim prokazuje, dí v srdci svém: co to prospívá, k čemu to, a co mám z toho? A tak zanechává toho; z čehož vysvítá, že ten, kdo jest v lásce k sobě, nemiluje ani církve, ani vlasti, ani společnosti, ani spoluobčanů, aniž cokoliv dobrého, nýbrž jedině sebe.

(66)

Člověk jest v sebelásce, jestliže v tom, co myslí a koná, nemá na zřeteli bližního, a tudíž společnost, tím méně Pána, nýbrž pouze sebe a ty, kdož jsou jeho; tudíž jestliže koná vše jen pro sebe a pro svoje, a koná-li něco pro společnost a pro bližního, činí tak jedině proto, aby bylo to viděti.

(67)

Řekli jsme: pro sebe samého a pro svoje; neboť kdo miluje sebe, miluje i svoje. Jsou to v užším smyslu jeho děti a vnuci, a v širším smyslu všichni, kdož tvoří s ním jedno, a které on nazývá svými; tyto a ony milovati jest i sete milovati, neboť on vidí . je takofka v sobě a sebe v nich. K těm, jež zve svými, náleží i všichni ti, kdož ho chválí, ctí a oslavují.

(68)

Ten člověk jest v sebelásce, který bližního vzhledem k sobě podceňuje, a jestliže týž není mu nakloněn a jej nectí a neoslavuje, pohlíží naň jako na svého nepřítel. Ještě více v sebelásce je ten, kdo z téže příčiny bližního nenávidí a pronásleduje, a ještě více ten, kdož kuje pomstu proti němu a přeje si jeho zkázu; tací posléze milují ukrutnost.

(69)

Z porovnání s láskou nebeskou může vysvitnouti, jaká jest sebeláska. Nebeskou láskou jest, užitečné konání milovati pro užitečné konání, čili dobro milovati pro dobro, jež člověk prokazuje církvi, vlasti, lidské společnosti a spoluobčanu; kdo naopak je miluje pro sebe

samého, nemiluje jich jinak, než jako služebníky, poněvadž mu slouží. Z toho následuje, že ten, kdo jest v sebelásce, chce, aby církev, vlast, lidská společnost a spoluobčané sloužili jemu a nikoliv on jim; staví sebe nad ně a je pod sebe.

(70)

Dále, jakou měrou kdo jest v nebeské lásce, kterouž jest: milovati užitečné konání a dobro, a pociťovati srdečnou blaženost, když skýtáno jest jiným, — tou měrou jest veden Pánem, poněvadž ona láska to jest, v níž jest On, a jež od Něho pochází. Jakou měrou, kdo jest v lásce k sobě, tou měrou jest sám sebou veden, a jakou měrou jest sám sebou veden, takovou měrou jest veden svým propriem a proprium člověka není nic, než zlo, neboť ono jest jeho dědičným zlem, jímž jest, milovati sebe více nežli Boha a svět více, nežli nebe.

(71)

Sebeláska rovněž jest taková, Že jakou měrou jí kdo uzdu popouští, to jest, jakou měrou odstraněny jsou zevní pásky, jimiž jest: strach před zákonem a jeho tresty, a před ztrátou dobré pověsti, cti a zisku, úřadu a života, takovou měrou řítí se stále ku předu, až tam, že chce nejen panovati nad celým okrskem zemským, nýbrž i nad nebem, ba i nad Božstvím. Nikde není pro ni hranic nebo konce. Toto skrývá se v každém, kdož jest v sebelásce, ačkoliv není to zjevno světu, v němž jej zmíněné uzdy a pouta zadržují zpět. A každý, kdo jest takový, zastaví se tam, kde narazí na nemožnost, až do té chvíle, dokud nestane se mu to možností. V onom a tomto jest příčina, že člověk, kterýž trvá v takovéto lásce, neví, že skrývá se v tom šílená a bezmezná žádost. Že jest tomu tak, může každý viděti na mocnářích a králích, pro něž neexistují nijaká taková pouta a nemožnosti. Ti řítí se dál a dále, podrobují si území a říše, jak jen se jim to daří, a baží po bezmezné moci a slávě. A ještě více [Ize to vyděti] na těch, kdož svou vládu až v nebe rozšiřují a veškeru božskou moc Páně na sebe přenášejí a stále ještě dál a dále chtějí jíti.

3

(72)

Jest dvojí způsob panování: jedním jest panování lásky k bližnímu, a druhým panování lásky k sobě; obé toto panování jest svou podstatou navzájem úplně opačné. Kdo panuje z lásky k bližnímu, chce dobro každému a nic nemiluje tak, jako konati [nějakou] užitečnost, a tudíž jiným sloužiti, (jiným sloužiti značí, jiným z blahovůle dobře činiti a konati užitečnost); toto jest jeho láskou a rozkoší jeho srdce. Raduje se tou měrou, jakou k hodnotem jest povýšen, avšak [raduje se] nikoliv pro hodnoti samotné, nýbrž pro užitečné konání, kteréž nyní ve větším rozsahu a ve větší míře může skýtati. Tento druh panování jest v nebesích. Kdo naopak panuje ze sebelásky, nechce dobro nikomu, nýbrž jedině sobě a svým; užitečnost, již koná, má za účel jeho vlastní čest a jeho vlastní slávu, kteréž jsou mu jedinými užitečnými účely. Jiným slouží pouze proto, aby jemu sloužili a jemu se kořili, a aby mohl panovati. Neuchází se o hodnoti pro dobro, jež by mohl skýtati, nýbrž aby byl ve vyšším postavení a slávě, a tím i v rozkoši svého srdce.

(73)

Láska k panování zůstává každému i po životě na světě; těm však, kdož panovali z lásky k bližnímu, jest i v nebi svěřeno jisté panování, pak však nepanují oni, nýbrž užitečné účely a dobro, jež milují; a ježto [panují] užitečné účely a dobro, panuje pak Pán. Naopak ti, kdož panovali na světě z lásky k sobě, jsou po životě na světě v pekle, a tam nejnižšími otroky.

(74)

Z toho jest nyní zjevno, kdo jsou ti, kdož trvají v sebelásce. Nezáleží však na tom, jakými jsou ve svém zevnějším projevování se, zda hrdí či pokorní, neboť zmíněná vlastnost jest ve vnitřním člověku, a vnitřný člověk jest u většiny osob skryt, kdežto zevnější [člověk] jest

vycvičen zdánlivě projevovati lásku k obecnému dobru a k bližnímu, a tudíž předstíráti opak, a i toto pro sebe samého. Neboť [tací] vědí, že láska ke všeobecnému dobru a k bližnímu každého vnitřně vzněcuje, a že oni budou pak tím více milováni a váženi; ona však vzněcuje proto, že nebe vplývá do této lásky.

(75)

Zlo těch, kdož trvají v sebelásce, spočívá povšechně v pohrdání jinými, v závislosti, v nepřátelství k těm, kdož jim nejsou nakloněni, a v důsledku toho i v nepřátelském jednání, v projevech všemožné nenávisti, v pomstychtivosti, lsti, úskočnosti, nemilosrdnosti a ukrutnosti. A kde jest takovéto zlo, tam jest i pohrdání Božstvím a božskými věcmi, jimiž jsou pravdy a dobro církve; jestliže [tací] je ctí, děje se tak jedině ústy a nikoliv srdcem, a ježto takovéto zlo odtud pochází, pochází [odtud] i podobná nepravda, neboť ze zla vzniká nepravda.

(76)

Láskou ke světu jest, chtějí si statky jiných osvojiti všemožným chytráctvím, upoutávají srdce na bohatství a nechají se světem odvrátiti a svěsti od lásky duchovní, již jest láska k bližnímu, a tudíž i od nebe. V lásce ke světu jsou ti, kdož různým chytráctvím snaží se převést na sebe statky jiných, zejména pak ti, kdož úklady a lstí [o to usilují], nedbajíce pranic blaha bližního. Ti, kdož trvají v této lásce, jsou chtiví statků jiných [lidí], a tou měrou, jak neobávají se zákona a ztráty dobré pověsti k vůli zisku, statky ty ulupují, ba plení je.

(77)

Ale láska ke světu není nebeské lásce tak příliš opačná, jako sebeláska, ježto v ní neskrývá se zlo tak veliké. Láska tato jest několikerá: jest jí láska ke statkům, aby člověk dosáhl vynikajících postavení; jest to láska k vynikajícím postavením, aby statků bylo dosaženo; jest to láska ke statkům pro rozmanité užitečné účely, jimiž člověk ve světě jest oblažován; jest to láska ke statkům jedině pro statky samotné, kteroužto lásku mají lakomci, — a podobně dále. Konečný účel, pro nějž statků bývá žádáno, sluje užitečný účel [usus] a jest to konečný čili užitečný účel, od něhož láska přijímá svoji jakost; neboť láska jest taková, jaká jest jakost konečného účelu, pro nějž působí; vše ostatní slouží jí toliko za prostředek.

(78)

Slovem, sebeláska a láska ke světu jsou naprosto opačný lásce k Pánu a lásce k bližnímu; proto i sebeláska a láska ke světu jsou lásky pekelné. Skutečně také panují v pekle a tvoří též peklo při člověku. Avšak láska k Pánu a láska k bližnímu jsou nebeskými láskami a skutečně [též] vládnou v nebi a tvoří též nebe při člověku.

(79)

Z toho, co právě bylo řečeno, lze viděti, že v obou těchto láskách jest a z nich vyvěrá veškeré zlo; neboť ono zlo, kteréž výše v čís. 75. bylo vytčeno, jest zlo všeobecné; ostatní, jež nebylo vytčeno, jsou zlem zvláštním, jest z něho odvozeno a vyplývá z něho. Lze z toho seznati, že člověk, ježto jest v obou těchto láskách zrozen, jest zrozen ve všelikém zlu.

(80)

Aby člověk mohl zlo znáti, musí věděti o jeho původu, a nezná-li zla, nemůže znáti ani dobra a tudíž nemůže věděti, jakým jest on sám. Tož příčina, proč zde promlouváno bylo o oněch dvou původech zla.

LÁSKA K BLIŽNÍMU ČILI ÚČINNÁ LÁSKA

(84)

Nejprve budiž pověděno, co jest bližní, neboť onť jest ten, jenž má býti milován, a jemuž má býti prokazována účinná láska; neboť jestliže člověk neví, co jest bližní, tu účinná láska může býti prokazována bez rozdílu stejně jak zlým, tak dobrým, čímž účinná láska stává se neláskou; neboť zlí činí [v důsledku] dobrodiní bližnímu zlo, avšak dobří činí dobro.

(85)

Za dnešní doby jest všeobecné mínění, že každý člověk jest stejně bližním, a že každému, kdo pomoci potřebuje, má dobro býti prokazováno. Jest však úkolem křesťanské rozvážnosti, dobře prozkoumati, jaký jest život člověka, a dle toho prokazovati účinnou lásku. Člověk vnitřní církve činí tak, rozlišuje [při tom], a tudíž [činí tak] s rozumem; naopak člověk zevnější církve nedoveda věcí tak rozeznávat, činí to bez rozlišování.

(86)

Rozdíly, jež vyskytují se mezi bližními, a jež Člověk církve rozhodně musí znáti, určovány jsou stupněm dobra, jež jest u každého, a ježto veškeré dobro pochází z Pána, jest Pán v nejvyšším smyslu a v nejsvrchovanějším stupni bližním, od Něhož jest počátek. Z toho vyplývá, že každý jest bližním tou měrou, jakou má při sobě něco od Pána; a ježto nikdo stejným způsobem [jako jiný] nepřijímá Pána, tj. dobro, které jest od Něho, vyplývá z toho, že každý Člověk není stejně bližním jako jiný. Neboť všichni, kdož jsou v nebesích a všichni, kdož jsou dobří na zemi, rozeznávají se vzhledem k dobru. Nikdy u dvou není zcela jedno a totéž dobro; ono má též býti tak různé, aby každé dobro mohlo samo sebou existovati. Ale všecky tyto různosti, a tudíž veškeré rozdíly mezi bližními, jež jsou určovány dle stupně přijímání Pána v sebe, to jest dle stupně přijímání dobra od Něho, nemůže znáti nijaký člověk, ba ani anděl, nýbrž může míti o nich jen všeobecnou představu, a tudíž představu o jich druzích a odrůdách. Rovněž tak Pán od člověka nežádá nic více, než aby žil dle toho, co zná.

(87)

Ježto dobro jest v každém člověku různé, jest vidno, že [jest to] jakost dobra, které určuje, v jakém stupni a v jakém poměru každý jest bližním. Že jest tomu tak, zřejmo jest z podobenství Páně o člověku, upadšímu mezi lotry, jehož, když byl polomrtev, pominul kněz i levita; ale Samaritán, obvázan rány jeho a naliv do nich vína a oleje a posadiv ho na vlastního svého soumaru, dovezl ho do hospody a přikázal, by bylo o něho pečováno. Tento [Samaritán], ježto prokazoval dobro účinné lásky, nazván jest bližním (Luk. 10, 29 až 37); z toho lze seznati, že bližním jsou ti, kdož trvají v dobru. Rovněž olej a víno, jež Samaritán do ran nalil, značí dobro a jeho pravdu.

(88)

Z právě řečeného vysvítá, že ve všeobecném smyslu bližním jest dobro, poněvadž člověk jest bližním dle jakosti dobra, kteréž jest při něm od Pána; a ježto dobro jest bližním, jest jím i láska; neboť veškeré dobro jest příslušností lásky, a tudíž každý člověk jest bližním dle jakosti lásky, kterouž má od Pána.

(89)

Že jest to láska, kteráž činí, že každý stává se bližním dle jakosti své lásky, jeví se zřetelně na těch, kdož jsou v sebelásce; ti uznávají za bližního [jen] ty, jimiž jsou nejvíce milováni, to jest tou měrou, jak tito jsou jejich, objímají je, líbají je, prokazují jim dobro a

zovou je bratry, ba, ježto jsou zlí, považují je přede všemi jinými za své bližní. Ostatní považují za své bližní jen tou měrou, jak jimi jsou milováni, a tudíž dle jakosti a velikosti lásky; tací odvrhují od sebe původ bližního [od Pána], a to proto, ježto jest to láska, kteráž při tom jest činná a určující. Naopak ti, kdož nemilují více sebe, nežli jiné, jakž jest tomu u všech, kdož náleží království Páně, odvozují původ bližního od Pána, Ježž nade vše mají milovati, a tudíž z Pána; a za bližního považují každého člověka dle jakosti jeho lásky k Pánu a od Pána. Z toho vysvítá, odkudž člověkem církve má býti odvozen původ bližního, a že každý jest bližním dle míry dobra, jež má od Pána, a že dobro samo [jest bližním].

(90)

Že jest tomu tak učí i Pán u Matouše. Neboť On řekl těm, kdož trvali v dobru, že dali Mu jísti, že dali Mu píti, Jej přijali, Jej přioděli, Jej navštívili a do žaláře k Němu přicházeli, a pak že cokoliv učinili jednomu z Jeho bratří nejmenších, Jemu učinili (25, 30 až 40). V těchto šesti druzích dobra, jsou-li chápány v duchovním smyslu, rozumí se veškeré druhy bližních. Z toho i vysvítá, že člověk, miluje-li dobro, Pána miluje; neboť jest to Pán, od něhož pochází dobro, Kterýž jest v dobru a Kterýž jest dobro samo.

(91)

Nejen však člověk v počtu jednotném jest bližním, nýbrž i člověk v počtu množném, neboť [bližním] jest i [jakákoliv] menší i větší společnost, vlast, církev, království Páně a nade vše Pán sám. Tito [vesměš] jsou bližními a jim z lásky má býti prokazováno dobro. Jsou i vzestupujícími stupni bližního, neboť společnost několika lidí jest bližním ve vyšším stupni, nežli člověk jediný; a ve stupni ještě vyšším jest bližním vlast; a v ještě vyšším stupni jest bližním církev; a v ještě vyšším stupni jest bližním království Páně; v nejvyšším stupni však jest to Pán. Tyto vzestupu-jící stupně jsou jako příčle žebříku, na jehož vrcholu stojí Pán.

(92)

Společnost jest bližním více, nežli jsou jím jednotliví lidé; ježto [společnost] pozůstává z více [lidí]; jí má býti účinná láska prokazována stejně jako lidem jednotlivým, totiž dle jakosti dobra, které jest při ní; a tudíž zcela jinak společnosti lidí spravedlivých, nežli společnosti lidí nespravedlivých. Společnost jest milována, jestliže o její blaho jest pečováno z lásky k dobru.

(93)

Vlast jest bližním více, nežli, společnost, poněvadž jest jakousi matkou, neboť člověk v ní se narodil, ona ho vyživuje, a chrání ho proti bezpráví. Vlasti má býti z lásky dobro prokazováno dle jejích potřeb, kteréž zejména vztahují se k výživě a k občanskému a duchovnímu Životu těch, kdož v ní žijí. Kdo miluje vlast a jí z blahovůle dobře činí, miluje ve příštím životě království Páně; tam království Páně jest jim vlastí; a kdo miluje království Páně, miluje Pána, poněvadž Pán jest vše ve všem Svého království,

(94)

Církev jest více bližním, nežli vlast, neboť kdo o církev pečuje, pečuje o duše a o věčný život lidí, kteří jsou ve vlasti. Kdo tudíž z lásky pečuje o církev, miluje bližního ve vyšším stupni, neboť přeje si a žádá jiným nebe a blaženosti života na věčnosti.

(95)

Království Páně jest bližním ve stupni ještě vyšším, neboť království Páně pozůstává ze všech, kdož jsou v dobru, jak z těch, kdož jsou na zemi, tak z těch, kdož jsou v nebi; jest tudíž království Páně dobro se všemi jeho jakostmi v souboru; jestliže toto jest milováno, jsou milováni i jednotlivci, kteří jsou v dobru.

(96)

Tyto jsou stupně bližního; a u všech, kdož jsou v lásce k bližnímu, láska vzestupuje dle těchto stupňů. Avšak ty jsou stupni v postupném řádu, v němž prvnějšímu nebo vyššímu slušně dáti přednost před pozdějším nebo nižším. A ježto Pán jest bližním v nejvyšším stupni, a v jednotlivých stupních má býti považován za konečný účel a cíl, má též On nade všechny a nade všechno býti milován. Z toho může býti nyní jasno, kterak láska k Pánu víže se s láskou k bližnímu.

(97)

Všeobecně se říkává, že každý sám sobě jest bližním, to jest, že každý především má pečovati o sebe. Nauka o účinné lásce však učí, kterak tomu má býti rozuměno. Každý má pečovati o sebe, aby měl potřeby života, jimiž jsou: potrava, oděv, příbytek a jiné, co v občanském životě, v němž žije, nutně se vyžaduje, — a to nejen pro sebe, nýbrž i pro svoje, a nikoliv jen pro přítomnost, nýbrž i pro budoucnost. Neboť jestliže někdo si neopatrí potřeb životních, není s to, aby prokazoval účinnou lásku; neboť jemu samému nedostává se na všem.

(98)

Kterak však každý má býti sám sobě bližním, může vysvitnouti z tohoto příkladu: Každý má opatrovati své tělo potravou a oděvem; to má býti nejpřednější, avšak jen pro ten účel, aby zdravý duch přebýval ve zdravém těle; a každý má opatrovati svého ducha potravou, totiž věcmi takovými, jež přísluší inteligenci a moudrosti, a to za tím účelem, aby byl tím schopen sloužiti spoluobčanům, lidské společnosti, vlasti a církvi, a tudíž Pánu. Kdo takto činí, zaopatřuje se dobře pro věčnost. Z toho jest zjevno, že to, co jest nejprvnější, jest tam, kde jest účel, a jest tomu tak proto, ježto k němu vše směřuje. Jest to také právě tak, jako když někdo staví dům; nejprve klade základy, ale základy určeny jsou pro dům a dům pro obývání. Kdo věří, že on sám na prvním místě jest si bližním, podobá se tomu, kdo považuje za účel základy a nikoliv dům a obývání; kdežto [vlastně] obývání jest prvním a posledním účelem samotným, ale dům se základem toliko prostředkem k účelu.

(99)

Účel projevuje, kterak každý jest sobě bližním, a že o sebe nejprve má se starati. Jestliže jest účelem, býti bohatším, nežli jsou jiní, jedině pro bohatství nebo pro požitek, nebo pro přednost před jinými a pro podobné věci, — jest účel ten špatný a člověk takový nemiluje bližního, nýbrž sebe samého. Je-li naopak účelem, získati si bohatství, abychom byli schopni pečovati o spoluobčany, o lidskou společnost, vlast a církev; anebo dosáhnouti postavení pro tentýž účel, — tu člověk ten miluje bližního. Účel sám, pro nějž jedná, vytváří člověka, neboť účel jest jeho láska, ježto každý má za první a poslední účel to, co nade vše miluje. — To bylo řečeno o bližním, a nyní budiž promluveno o lásce k němu čili o účinné lásce.

(100)

Mnozí mají za to, že láskou k bližnímu jest chudým dávat, nutným pomoc poskytovat a dobře činiti každému. Účinnou láskou však jest rozšafně jednati, a to jedině za tím účelem, aby z toho vzniklo dobro. Kdo nějakému chudému anebo nuznému, kterýž jest zločincem, skýtá pomoc, působí skrze něj zlo bližnímu, neboť pomocí, kterou [mu] skýtá, utvrzuje ho ve zlu, a opatřuje mu prostředek, jiným zlo činiti. Jinak má se to s tím, kdož skýtá podporu dobrým.

(101)

Ale účinná láska vztahuje se mnohem dále, nežli jen na chudé a nuzné; neboť účinnou láskou jest v každém díle správně jednati, a plniti své povinnosti v každém povolání. Jestliže soudce vykonává spravedlnost pro spravedlnost samu, prokazuje účinnou lásku; tresce-li

vinníka a osvobozuje-li nevinného, prokazuje účinnou lásku, ježto pečuje o spoluobčana a o vlast. Duchovní, jenž učí pravdě a vede k dobru pro pravdu a dobro, prokazuje účinnou lásku. Kdo naopak takovéto věci činí pro sebe sama a pro svět, neprokazuje účinné lásky, ježto miluje nikoliv bližního nýbrž sebe.

(102)

Právě tak jest tomu i s ostatními lidmi, necht' jsou v nějakém úřadě či nikoliv, jako na př. s dětmi vzhledem k jich rodičům, a s rodiči vzhledem k dětem; se služebníky vzhledem k pánům a s pány vzhledem ke služebníkům; s poddanými vzhledem ke králi a s králem vzhledem k poddaným. Kdo z nich koná povinnost z citu pro povinnost, a spravedlnost z citu pro spravedlnost, prokazuje účinnou lásku.

(103)

Tyto věci jsou prokazováním lásky k bližnímu čili účinné lásky proto, poněvadž, jak výše bylo řečeno, každý člověk jest bližním, avšak různým způsobem. Menší nebo větší společnost jest bližním více; vlast jest ještě více bližním; království Páně ještě více a Pán nade všecko; a v universálním smyslu jest dobro, jež od Pána vychází, bližním; jest jím tudíž i upřímnost a spravedlnost. Kdo tedy koná něco dobrého pro dobro, [samo], a kdo upřímně a spravedlivě jedná pro upřímnost a spravedlnost [samu], miluje bližního a prokazuje účinnou lásku, neboť činí to z lásky k dobru, z upřímnosti a spravedlivosti, a tudíž z lásky k těm, v nichž jest dobro, upřímnost a spravedlnost.

(104)

Účinná láska jest tudíž vniternou náklonností, z níž člověk chce dobro konati, a to bez nějaké odplaty; konali to jest jeho životní rozkoší. U těch, kdož konají dobro z vniterné náklonnosti, jest ve všem, cokoliv myslí a mluví, a cokoliv chtí a konají, účinná láska; lze říci, že člověk a anděl co do své vniternosti jsou účinnou láskou, jestliže dobro jest jim bližním. Tak daleko rozprostírá se účinná láska.

(105)

Ti, jimž sebeláska a láska ke světu jest účelem, nemohou naprosto býti v účinné lásce; nevědí vůbec, co jest účinná láska a naprosto nechápou, že chtějí bližnímu blaho a činiti mu dobro bez ohledu na odměnu, jest nebem ve člověku, a že v této náklonnosti skrývá se tak veliká blaženost, jaká jest blaženost andělů, a táž jest nevýslovná. Neboť oni věří, že kdyby pozbyli radosti, plynoucí ze slávy vynikajícího postavení a bohatství, nebylo by [pro ně] již nijakých radostí, kdežto však teprve pak počíná nebeská radost, nekonečně [vše] převyšující.

(9)

VÍRA

(108)

Nikdo nemůže věděti, co jest víra co do své podstaty, dokud neví, co jest účinná láska, neboť, tam, kde není účinné lásky, není i víry; neboť účinná láska tvoří jedno s věrou; tak jako dobro s pravdou; neboť to, co člověk miluje anebo co jest mu drahé, jest pro něho dobrem, a co člověk věří, jest pro něho pravdou. Z toho vyplývá, že mezi účinnou láskou a věrou jest podobné sjednocení, jaké jest mezi dobrem a pravdou. Jaké toto sjednocení jest, může býti zřejmo z toho, co již dříve bylo řečeno o dobru a pravdě,

(109)

Jest takovéto sjednocení mezi účinnou láskou a věrou, jako mezi vůlí a rozumem při člověku;; neboť jsou to obě tyto mohutnosti, kteréž přijímají dobro a pravdu; vůle [přijímá] dobro a rozum pravdu. Obě tyto mohutnosti přijímají tudíž i účinnou lásku a víru, poněvadž dobro jest věcí účinné lásky a pravda věcí víry. Že účinná láska a víra jsou při člověku a v něm, ví každý, a poněvadž jsou při něm a v něm,, nejsou nikde jinde, než v jeho vůli a rozumu, neboť veškerý život Člověka jest v těchto a z nich. Člověk má též paměť, ta však jest pouze jen nádvořím, na němž shromažďováno jest to, co má vejíti do rozumu a vůle. Z toho vysvítá, že jest podobné sjednocení mezi účinnou láskou a věrou, jako jest mezi vůlí a rozumem. Kteraké jest toto spojení, lze seznati z toho, co již dříve bylo o vůli a rozumu řečeno.

(110)

Účinná láska pojí se při člověku s věrou, jestliže Člověk chce to, co zná a chápe; chtění přísluší. k účinné lásce, a vědění a chápání k víře; víra vniká do člověka a stává se mu vlastní, jestliže [člověk] chce a miluje co zná a chápe; až do té chvíle jest víra mimo něho.

(111)

Víra nestane se věrou při člověku, jestliže táž nestane se duchovní, a nestane se duchovní, jestliže nestane se věcí lásky, a věcí lásky stává se tehdy, jestliže člověk rád nechává pravdu a dobro přejíti do života, to jest žiti dle toho, co přikázáno jest ve Slově [Božím].

(112)

Víra jest náklonností k pravdě, pocházející z touhy po pravdě proto, ježto jest pravdivá, a chtítí pravdu, ježto jest pravdou, tvoří vlastně duchovnost člověka, neboť toto jest odloučeno od přírodností, jíž jest: chtítí pravdu nikoli pro pravdu samu, nýbrž pro vlastní slávu, pověst a zisk; pravda odloučená od takovýchto věcí jest duchovní, ježto jest z Božství. Co z Božství pochází, jest duchovní a toto spojuje se se člověkem pomocí lásky; neboť láska jest duchovní spojení.

(113)

Člověk může mnoho věděti, mysliti a rozuměti; avšak to, co nesouhlasí s jeho láskou, odhazuje od sebe, přemýšlí-li, sám sobě jak zůstaven. Proto odvrhuje to i po smrti tělesné, kdy existuje jen v duchu. Neboť jediné to zůstává v duchu člověka, co vniklo v jeho lásku; ostatní považováno jest po smrti za cosi cizího, což on, ježto není to věcí jeho lásky, vyhazuje z domu. Řekl jsem „v duchu člověka“, ježto člověk po smrti žije jakožto duch.

(114)

Představa o dobru, jež jest věcí účinné lásky, a o pravdě, jež jest věcí víry, lze si učiniti dle světla a tepla slunečního. Jestliže světlo, vycházející ze slunce, spojeno jest s teplem, což děje se za doby jarní a letní, tu klíčí a kvete vše na zemi; jestliže však ve světle není nijakého tepla, jakž tomu jest za doby zimní, tu tuhne a hyne vše na zemi. Duchovním světlem jest skutečně také pravda víry, a duchovním teplem jest láska. Z toho lze si utvořiti představu o člověku církve, jakým týž jest, je-li při něm víra spojena s účinnou láskou, — že totiž jest jako nějaká zahrada a ráj; a jaký jest, jestliže při něm víra není spojena s účinnou láskou, — že pak jest jako nějaká poušť a jako země, sněhem pokrytá.

(115)

Důvěra čili naděje, kteréž, jak se praví, přináleží víře, a jež vlastně zvány jsou spasitelnou vírou, není duchovní, nýbrž přírodní důvěrou čili nadějí, přísluší-li jen pouhé víře; duchovní důvěra čili duchovní naděje má svou podstatu a život z dobra lásky, nikoliv však z pravdy víry

odtržené; důvěra odtržené víry jest mrtva; proto pravá důvěra není možná u těch, kdož žijí zlý život. Rovněž důvěra, že spasení děje se v důsledku zásluhy Páně u Otce, nechť život člověka byl jakýkoliv, není z pravdy. Všichni, kdož jsou v duchovní víře, mají důvěru, že Pánem budou spaseni; neboť věří, že Pán přišel na svět, aby věčný život dal těm, kdož věří a žijí život dle přikázání, jímž On učil, a že takové On znovuzrozuje a činí způsobilými pro nebe; a že toto činí jedině On sám, z pouhého milosrdenství, bez pomoci člověka.

(116)

Věřiti, čemu Slovo [Boží] anebo nauka církevní učí a nežíti dle toho, jeví se jako víra, a někteří věří, že jí budou spaseni; jedině jí však nikdo není spasen, neboť jest to namluvená víra, a jakou jest, budiž nyní pověděno.

(117)

Namluvenou věrou jest, jestliže někdo Slovu [Božímu] a nauce církevní věří a je miluje nikoliv pro pravdu a pro život dle ní, nýbrž pro zisk, čest a slávu učenosti, což jest mu účelem. Proto také ti, kdož trvají v takovéto víře, nemají Pána a nebe na zřeteli, nýbrž sebe samotné a svět. Ti, kdož na světě snaží se po . velikých věcech a baží po mnohém, jsou silněji namluveni, že pravdou jest to, čemu církev učí, nežli ti, kteří nesnaží se po tak velikých věcech a po mnohu nebaží. Příčinou toho jest, že nauka církevní jest jim jen prostředkem k jejich účelům, a jakou měrou kdo baží po účelích, tou měrou miluje prostředky ke svému účelu, a tou měrou i věří. Věc ta však sama sebou má se takto: jakou měrou kdo jest v zanícení sebelásky a lásky ke světu, a z tohoto zanícení mluví, káže a jedná, tou měrou jest v onom sebezpřemluvení, a pak nezdá se mu jinak, nežli že jest tomu tak. Jestliže však není v ohni oněch lásek, věří jen málo, a mnozí nevěří vůbec nic. Z toho vysvítá, že namluvená víra jest víra úst, nikoliv však srdce, a že tudíž sama sebou ani věrou není.

(118)

Ti, kdož jsou ve víře namluvené, nevědí z nijakého vnitřního osvětlení, zda pravdou či nepravdou jest to, čemu učí, ba ani nestarají se o to, jestliže jen velký dav tomu věří; neboť nejsou v nijaké náklonnosti ku pravdě pro pravdu samu; proto také odpadají od víry, je-li jim vynikající postavení a zisk uzmut, jen jestli tím dobrá jejich pověst neutrpí, — neboť namluvená víra není uvnitř při člověku, nýbrž stojí jen zvenčí, jen v paměti, z níž on svoje nauky vybavuje. Proto i tato víra se svými pravdami mizí po smrti, neboť pak zbývá z víry jen to, co jest uvnitř ve člověku, to jest, co zakořenilo v dobru, a tudíž co stalo se věcí života.

(119)

Ti, kdož trvají v namluvené víře, rozum! se tímto u Matouše:

„Mnozí řeknou mi v onen den: Pane, Pane, zdaliž jsme ve jménu tvém neprorokovali, a ve jménu tvém zlých duchů nevymítali, a ve jménu tvém divů mnohých nečinili? A tehdy ohlásím jim: Nikdy jsem vás neznal, pachatelé nepravosti“ (7, 22. 23).

Jakož i u Lukáše:

„Tehdy počnete říkati: Jedli jsme před tebou a pili a na ulicích našich jsi učil. I řekne vám: Neznám vás, odkud jste; odejděte ode mne všichni, činitelé nepravosti“ (13, 26. 27).

Rozumí se i pěti pošetilými pannami u Matouše, nemajícími v lampách oleje:

„Později přišly také ostatní panny řkouce: Pane, Pane, otevři nám. Ale on odpověděv řekl: Amen, pravím vám, neznám vás“ (25, 11. 12),

Olej v lampách značí dobro lásky ve víře.

(10)

ZBOŽNOST

(123)

Mnozí věří, že duchovní život, čili život, vedoucí k nebi, pozůstává ze zbožnosti, vnější svatosti a z odříkání se světa. Avšak zbožnost bez účinné lásky, zevnější svatost bez vnitřní svatosti, a odříkání se světa bez života ve světě, nevytvářejí duchovního života, nýbrž [duchovní život] vytvářen jest zbožnosti z účinné lásky, zevnější svatostí z vnitřní svatosti a odříkáním se světa, spojeným se životem ve světě.

(124)

Zbožností jest zbožně mysliti a mluvit, mnoho se modliti a při tom jeviti se pokorným, choditi do kostelů a tam zbožně naslouchati kázáním, každého roku často přistupovati k Večeři Páně, a rovněž i zachovávat ostatní bohoslužebné úkony dle církevních předpisů Životem účinné lásky však jest, bližnímu chtíti dobro a činiti dobře, v každé záležitosti spravedlivě a slušně z dobra a pravdy jednati, a rovněž tak i v každém úřadě. Slovem: život účinné lásky pozůstává ze skýtání užitečnosti. Uctívání Boha především pozůstává v takovémto životě, v onom však [teprve] na druhém místě. Kdo tudíž toto od onoho odlučuje, žije-li totiž život zbožnosti a nikoliv zároveň život účinné lásky, neuctívá Boha. Myslí sice na Boha, avšak nikoliv z Boha, nýbrž sám ze sebe, neboť ustavičně myslí na sebe a nikoliv na bližního, a i myslí-li na bližního, má k němu nevážnost, byť i týž nebyl takový. I na nebe myslí jako na [nějakou] odměnu, a v důsledku toho v jeho mysli jest představa o zásluze, jakož i sebeláska a pohrdání, nebo zanedbávání užitečného konání, a tudíž i bližního, a zároveň [jest tam] víra, že on sám není ničím vinen. Z toho může býti jasno, že život zbožnosti, odloučený od života účinné lásky, není duchovním životem, jakým má býti při uctívání Boha. Srovnej Mat. 6, 7. 8.

(125)

Svatost zevnější podobá se takovéto zbožnosti; táž však není při člověku svata, není-li svata jeho vnitřnost; neboť jakým jest člověk co do svého vnitřa, takovým jest i co do svého zevnějšíku, ježto týž vyplývá z onoho, tak jako jednání z jeho ducha. Proto zevnější zbožnost bez vnitřní zbožnosti jest přírodní a nikoliv duchovní. Z toho vyplývá, že táž vyskytuje se právě tak u zlých, jako u dobrých, a ti, kdož v ni vkládají veškeru [svou] bohoslužbu, jsou většinou prázdní, to jest bez poznatků dobra a pravdy, — zatím kdy dobro a pravda jsou svaté věci samotný, jež třeba znáti, věřiti a milovati, poněvadž jsou z Božství, a tak Božství je v nich. Vnitřnou svatostí tudíž jest, dobro a pravdu milovati pro dobro a pravdu [samu]; a to, co jest spravedlivé a upřímné pro spravedlnost a upřímnost [samu]. Jakou měrou člověk je takto miluje, takovou měrou jest duchovním [on sám], a rovněž i jeho bohoslužba; neboť tou měrou chce je znáti a konati. Naopak, jakou měrou člověk jich nemiluje, takovou měrou jest přírodním, a rovněž i jeho bohoslužba, a takovou měrou také nechce je znáti a je konati. Zevnější bohoslužbu bez vnitřní lze přirovnati k životu dýchání bez života srdce; naopak však zevnější bohoslužbu z vnitřní [pocházející] lze přirovnati k životu dýchání, spojenému se životem srdce.

(126)

Pokud však týče se odříkání se světa, tu mnozí věří, že odříkati se světa a žíti duchu a nikoli tělu, jest, zavrhovati světské věci, jimiž především jest bohatství a vynikající postavení, a ustavičně choditi jen ve zbožném rozjímání o Bohu, o spáse duše a o věčném životě, a

tráviti svůj život v modlitbách, ve čtení Slova [Božího] a nábožných knih, jakož i ukládati si kající skutky. Toto však není odříkáním se světa; nýbrž odříkati se světa značí Boha milovati a bližního milovati; a Bůh jest milován, jestliže žijeme dle Jeho přikázání, a bližní jest milován, jestliže člověk skýtá užitečnost. Aby tudíž člověk přijal život nebeský, musí naprosto žít ve světě, a to v úřadech a zaměstnáních v něm. Život, od světských věcí odtržený, jest životem myšlení a životem víry, odloučené od života lásky [k Bohu] a účinné lásky, v kterémžto životě chtění dobra a konání dobra pro bližního vymírá; a jestliže toto vymře, jest duchovní život jako dům bez základu, kterýž ponenáhlu buď se propadá, anebo dostává trhliny a rozpadá se, anebo kolísá, až se sesouvá.

(127)

Že konati dobro značí uctívati Pána, vysvitá ze slov Páně:

„Každého, kdož slyší tato slova má a koná je, připodobním muži moudrému, kterýž postavil dům svůj na skálu. Kdož slyší slova má tato a nekoná jich, bude připodobněn muži bláznu, kterýž postavil dům svůj na písku, anebo na zemi bez základu“. (Mat. 7, 24—27; Luk. 6, 47—49.)

(128)

Z toho nyní jest jasno, že život zbožnosti tou měrou má cenu a jest Pánu libý, jakou jest s ním spojen život účinné lásky; neboť tento [život] jest nejpřednějším, a jakým tento jest, takovým jest i onen. Dále, že zevnější svatost tou měrou má cenu a jest Pánu libá, jakou prýští z vnitřné svatosti, neboť jakou tato jest, takovou jest i ona. Jakož i že odříkání se světa má tou měrou cenu a Pánu jest libé, jakou děje se to ve světě; proto světa odříkají se ti, kdož odstraňují sebelásku a lásku ke světu, a spravedlivě a upřímně jednají v každém úřadě, v každém zaměstnání a v každém díle, a to ze svého vnitra, a tudíž z nebeského původu, kterýžto původ skrývá se v onom životě, jestliže člověk dobře, upřímně a spravedlně jedná proto, že jest to dle božských zákonů.

(11)

SVĚDOMÍ

(130)

Svědomí vytváří se při Člověku z náboženství, v němž týž jest; a to dle toho, kterak on je do sebe přijímá.

(131)

Svědomí při člověku církve vytváří se pravdami víry ze Slova [Božího], čili z nauky ze Slova [Božího] dle jejího přijímání do srdce. Neboť jestliže člověk zná pravdy víry a chápe je svým způsobem a pak je chce a je koná — tu vzniká mu svědomí. Přijímání do srdce jest přijímáním do vůle, neboť vůle člověka jest to, co zve se srdcem. Odtud pochází, že ti, kdo mají svědomí, od srdce mluví vše, cokoliv mluví, a od srdce činí vše, cokoliv činí; ti také mají nerozdělenou mysl, neboť jednají souhlasně dle toho, co rozumí a uznávají za pravdu a dobro.

(132)

Dokonalejší svědomí jest možné u těch, kdož více než jiní jsou osvíceni světlem víry, a kdož více než jiní jsou v jasném vyciřování [perceptio] — nežli u těch, kdož jsou méně osvíceni a jsou v temném vyciřování [perceptio].

(133)

V pravém svědomí jest vlastní duchovní život Člověka, neboť v něm jest jeho víra spojena s účinnou láskou; pročez jednati ze svědomí jest u takových právě tolik, jako jednati ze svého duchovního života, a proti svědomí jednati jest jim právě tolik, jako jednati proti tomuto jich životu. Odtud pochází, že jednajíce dle svědomí, jsou v klidu míru a ve vnitřní blaženosti, a kdož jednají proti němu, jsou v nepokoji a bolu. Tento bol zván jest hryzením svědomí.

(134)

Člověk má svědomí pro dobro, a svědomí pro spravedlnost; svědomí dobra jest svědomím vnitřního člověka, a svědomí spravedlnosti jest svědomím zevnitřního člověka. Svědomím dobra jest, jednati z vnitřní náklonnosti dle předpisů víry; svědomím spravedlnosti však jest, jednati ze zevnitřní náklonnosti dle občanských a mravních zákonů. Ti, kdož mají svědomí pro dobro, mají i svědomí pro spravedlnost; ti však, kdož mají toliko svědomí pro spravedlnost, jsou schopni, nabýti i svědomí pro dobro a též ho nabývají, jsou-li poučeni.

(135)

Svědomí u těch, kdož trvají v účinné lásce k bližnímu, jest svědomím pravdy, ježto vytváří se věrou v pravdu; avšak u těch, kdož trvají v lásce k Pánu, jest svědomí dobra, ježto jest vytvářeno láskou k pravdě. Svědomí těchto druhých jest vyšším svědomím a jest zvané vycitováním [perceptio] pravdy z dobra. Ti, kdož mají svědomí pravdy, jsou z duchovního království Páně, ti však, kdož mají vyšší svědomí, zvané vycitováním, jsou z nebeského království Páně.

(136)

Osvětlemež však příklady, co jest svědomí. Jestliže má někdo u sebe majetek [někoho] cizího, aniž by [tento] cizí to věděl, a bez obav před zákonem, před ztrátou cti a pověsti mohl by si jej osvojiti, avšak přece jen onomu druhému jej vrací, poněvadž jemu [samému] nenáleží, — ten má svědomí, neboť činí dobro pro dobro samo a spravedlnost pro spravedlnost samu. A dále: Jestliže někdo mohl by dosíci nějakého úřadu, avšak vidí, že jiný, jenž rovněž o něj se uchází, byl by vlasti užitečnější, má dobré svědomí, jestliže místo to přepouští jinému pro blaho vlasti. A tak se to má i v jiných případech.

(137)

Z toho lze si učiniti úsudek, jací jsou ti, kdož nemají nijakého svědomí. Lze je seznati opakem toho. Tak na příklad ti, kdož pro nějaký zisk činí, že nespravedlnost jeví se jako spravedlnost, a zlo jako dobro a obráceně, — nemají nijakého svědomí. Ti také ani nevědí, co jest svědomí, a jsou-li i poučeni, co jest, nevěří tomu; a někteří to ani nechtí vědět. Tohoto rázu jsou ti, kdož vše, cožkoli činí, činí pro sebe samé a pro svět.

(138)

Ti, kdož nenabyli na světě nijakého svědomí, nemohou ani v příštím životě nějakého svědomí nabýti, a tudíž býti spaseni. Příčina jest ta, že nemají nijaké základny, do níž nebe, to jest Pán skrze nebe mohl by vplývati, a skrze níž mohl by On působiti a je k Sobě přitahovati; neboť svědomí jest základnou a přijímající schránou vlivu nebeského.

SVOBODA

(141)

Vše svobodné přísluší lásce, neboť co člověk miluje, to koná svobodně, a tudíž také vše svobodné jest vůle; neboť co člověk miluje, to také chce; a ježto láska a vůle vytvářejí život člověka, vytváří jej i svoboda. Z toho může býti zjevno, co jest svoboda, totiž že jest to, co přísluší lásce a vůli, a tudíž životu člověka. Toť příčina, že to, co Člověk koná ze svobody, jeví se mu jako by pocházelo z jeho vlastního propria.

(142)

Konati zlo ze svobody, jeví se [sice] jako svoboda, jest však otroctvím, poněvadž tato svoboda pochází ze sebelásky a z lásky ke světu; a tyto druhy lásky jsou z pekla. Takováto svoboda proměňuje se po smrti skutečně též v otroctví, neboť člověk, kterýž měl takovouto svobodu, stává se v pekle nejnižším otrokem. Avšak konati dobro ze svobody jest svobodou samotnou, poněvadž pochází to z lásky k Pánu a z lásky k bližnímu, a tyto druhy lásky jsou z nebe. Tato svoboda též zůstává po smrti a pak stává se reální svobodou; neboť Člověk, kterýž ji měl, stane se v nebi jakoby synem domu. Tomu učí Pán takto:

„Každý, kdož činí hřích, služebník jest hříchu. A služebník nezůstává v domě navěky; Syn zůstává na věky. Protož jestližeť vás Syn vysvobodí, právě svobodni budete.“ (Jan 8, 34.—36.)

Ježto pak veškeré dobro jest od Pána a veškeré zlo od pekla, následuje z toho, že svobodou jest, býti vedenu Pánem, a otroctvím jest, býti vedenu peklem.

(143)

Svobodu, smýšleti zlo a nepravdu a též [je] i konati, pokud by zákony tomu nezabraňovaly, člověk má za tím účelem, aby mohl býti přetvořen; neboť aby dobro a pravda stala se věcmi jeho života, musí býti vštípeny jeho lásce a chtění, což by se nemohlo státi, kdyby [člověk] neměl svobody, smýšleti zlo a nepravdu právě tak, jako dobro a pravdu. Tato svoboda dána jest Pánem každému člověku; a když smýšlí dobro a pravdu, tu tou měrou, jak pak nemiluje zlo a nepravdu, Pán vštěpuje je [totiž dobro a pravdu] v jeho lásku a vůli, a tudíž v jeho život, a tak jej polepšuje. Co jest vseto ve svobodě, také zůstává; co však jest vseto za přinucení, nezůstává, ježto to, co jest přinucené, nepochází z vůle člověka, nýbrž z vůle toho, kdož přinucuje. Z toho též pochází, že bohoslužba, prýstící ze svobody, líbí se Pánu, nikoliv však bohoslužba z přinucení; neboť bohoslužba ze svobody vycházející jest bohoslužbou z lásky, kdežto bohoslužba z přinucení není taková.

(144)

Svoboda, konati dobro, a svoboda, konati zlo, ač co do zevnějšího zdání zdají se býti stejnými, [přece jen] jsou tak rozdílné a od sebe vzdáleny, jako nebe a peklo. Také skutečně svoboda, konati dobro, pochází z nebe a zve se nebeskou svobodou; naopak svoboda, konati zlo, pochází z pekla a zve se pekelnou svobodou. Rovněž jakou měrou člověk jest ve svobodě jedné, není ve svobodě druhé, neboť nikdo nemůže dvěma páním sloužiti (Mat. 6, 24), což i z toho vysvítá, že těm, kdož jsou v pekelné svobodě, bylo by otroctvím a přinucením, kdyby nesměli dle libovůle chtíti zlo a smýšleti nepravdu, jakož i naopak že ti, kdož jsou v nebeské svobodě, s hrůzou couvají před chtěním zla a smýšlením nepravdy, a jestliže někdo chtěl by je k tomu nutiti, pociťovali by při tom muka.

(145)

Poněvadž jednání ze svobody zdá se člověku, jakoby pocházelo z jeho vlastního propria,

může nebeská svoboda býti též nazvána nebeským propriem, a pekelná svoboda může býti nazvána pekelným propriem. Pekelné proprium jest to, v němž člověk jest zrozen, a jest zlem; naopak nebeské proprium jest to, v němž člověk jest přetvořen, a jest dobrem.

(146)

Z toho může býti zjevno, co jest svobodná vůle; že totiž jí jest, se sebeurčením [ex arbitrio] Čili s vůlí [ex voluntate] dobro konati, a že v této svobodě jsou ti, kdož jsou vedeni Pánem; a Pánem jsou vedení ti, kdož dobro a pravdu milují pro dobro a pravdu [samotné].

(147)

Člověk může seznati, jakou má svobodu, dle příjemnosti, již pociťuje, jestliže myslí, mluví, jedná, naslouchá a vidí; neboť veškerá příjemnost jest příslušností lásky.

(13)

ZÁSLUHA

(150)

Ji, kdož konají dobro se zřetelem k tomu, aby nabyli zásluhy, nekonají dobro z lásky k dobru, nýbrž z lásky k odměně; neboť kdo chce míti zásluhu, chce býti odměněn. Kteříž takto jednají, spatřují a hledají svoji rozkoš v odměně a nikoliv v dobru; proto nejsou duchovními, nýbrž přírodními.

(151)

Konání dobra, jež [skutečně] jest dobré, musí prýštiti z lásky k dobru, a tudíž dít se pro dobro [samo]; ti, kdož trvají v této lásce, nechtí pranic slyšeti o zásluze, nýbrž rádi to konají a mají v tom svoji radost, a naopak jsou zarmouceni, míní-li někdo, že děje se to pro ně samotné. Má se to s tím takorča jako s těmi, kdož přátelům prokazují dobro pro přátelství a bratru pro bratrství, manželce a dětem pro manželku a děti, vlasti pro vlast a tudíž z přátelství a lásky; ti, kdož dobře myslí, praví a ujišťují, že nekonají dobro pro sebe samotné, nýbrž pro dobro.

(152)

Ti, kdož konají dobro pro odměnu, konají dobro nikoliv z Pána, nýbrž ze sebe; neboť mají především sebe na zřeteli, ježto na zřeteli mají svoje vlastní blaho, a blaho bližního, jež jest blahem spoluobčana, lidské společnosti, vlasti a církve, považují jen za prostředek k účelu. Odtud to pochází, že v dobru záslužnosti skrývá se dobro lásky k sobě a ke světu a toto dobro jest od člověka a nikoliv od Pána. Veškeré pak dobro, jež jest od člověka, není dobré, ba tou měrou, jak v něm jest skryto [něco] z vlastního „já“ a ze světa, — jest zlé.

(153)

Pravá účinná láska a pravá víra jest bez jakékoliv záslužnosti; neboť rozkoší účinné lásky jest dobro samo, a rozkoší víry jest pravda sama; proto ti, kdož trvají v takovéto účinné lásce a v takovéto víře, vědí, co jest dobro, neprýštící ze zásluhy, nikoliv však ti, kdož netrvají v účinné lásce a víře.

(154)

Že dobro má býti konáno nikoliv pro odměnu, učí sám Pán u Lukáše:

„A milujete-li ty, kteří milují vás, jaký máte vděk? — Vždyť i hříšníci to činí... Ale milujte

neprátele, své... půjčujte, nic (nazpět) nečekajíce; a odplata vaše bude hojná a budete syny Nejvyššího." (Luk. 6, 32. 33. 34. 35.)

Že člověk nemůže ze sebe konati nic dobrého, jež by [skutečně] bylo dobré, učí rovněž Pán u Jana:

„Nemůžeť člověk vzíti ničeho, leč by jemu dáno bylo s nebe" (Jan 3, 27)

a jinde: (Ježíš pravil:) *Já jsem vinný kmen, vy ratolesti. Jakož ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstala-li by při kmenu, takž ani vy, leč zůstanete ve mně. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé; neboť beze mne nic nemůžete učiniti" (Jan 15, 4—8).*

(155)

Ježto veškeré dobro a pravda jest od Pána a nikoliv od člověka, a ježto dobro člověka není dobrým, následuje z toho, že nijakému člověku nepřísluší nijaká zásluha, nýbrž jedině Pánu. Zásluhou Páně jest, že On z vlastní moci lidské pokolení spasil a i ty spasuje, kdož dobro z něho konají. Z toho plyne, že ve Slově [Božím] ten zván jest spravedlivým, jemuž zásluha a spravedlnost Páně jest připočtena, a nespravedlivým ten, jemuž vlastní jeho spravedlnost a vlastní zásluha byla připočtena.

(156)

Právě ona radostnost, spočívající v lásce [k tomu], konati dobro bez zřetele na odplatu, jest odměnou, trvající na věky; neboť v toto dobro Pánem jest vkládáno [insinuator] nebe a věčná blaženost.

(157)

Myslíme-li a věříme-li, že do nebe vejdou ti, kdož dobro konali, a že každý musí konati dobro, aby vešel do nebe, — neznačí ještě, že máme na zřeteli odměnu jakožto účel, a tudíž tím také nevkládáme [ještě] do skutků záslužnost. Neboť takto smýšlí a věří i ti, kdož dobro konají z Pána; ale ti, kdož takto smýšlí, věří a jednají, nejsouce však v lásce k dobru pro dobro samotné, mají zřetel na odměnu, jakožto na konečný účel, a vkládají záslužnost do skutků.

(14)

POKÁNÍ A ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ

(159)

Kdo chce býti spasen, musí vyznati své hříchy a činiti pokání.

(160)

Hříchy vyznati značí: poznati zlo a viděti je v sobě samém, uznati to, za vinného sebe prohlásiti a tudíž sebe zatratiti; děje-li se toto před Bohem, zove se to vyznáním hříchů.

(161)

Pokání činiti pozůstává v tom, že když některá osoba vyznala svoje hříchy a se srdcem pokorným prosila za odpuštění, odstupuje od hříchů a žije nový život dle přikázání účinné lásky a víry.

(162)

Kdo jen všeobecně uznává, že jest hříšníkem a prohlašuje se za vinného všelikým zlem, aniž byl sebe zkoumal, t. j. aniž by spatřil svoje hříchy, činí sice vyznání, nikoliv však vyznání kající; týž, neznaje svého zla, žije pak tak, jako žil dříve.

(163)

Kdož žije život účinné lásky a víry, činí každodenně pokání, přemýšlí o zlu, které jest při něm, uznává je, varuje se ho a prosí Pána za zpomožení: neboť člověk sám ze sebe klesá neustále, a jedině z Pána ustavičně jest pozvedán a veden k dobru. Toť jest stav těch, kdož jsou v dobru. Kdož však jsou ve zlu, klesají ustavičně a jsou také ustavičně Pánem pozvedáni — ale jen odvracení, aby neupadali ve zlo nejhorší, k němuž vši svou mocí se, řítí.

(164)

Člověk, jenž zkoumá sebe, aby činil pokání, musí prozkoumati myšlenky a úmysly své vůle, a v nich [zjistiti], co by Činil, kdyby bylo mu to dovoleno, to jest, kdyby nemusil obávati se ztráty dobré pověsti, cti a zisku; zlo člověka sídlí v těchto myšlenkách a úmyslech; a zla, jichž dopouští se svým tělem, vesměs pocházejí odtamtud. Ti, kdož nezkoumají zla svého myšlení a chtění, nemohou konati pokání, neboť smýšlí a chtějí pak právě tak, jako dříve. A chtějí zlo jest právě tolik, jako je konati. Takový jest význam zkoumání sebe.

(165)

Pokání ústy a nikoliv zároveň životem, není pokáním; pokáním ústy nejsou hříchy odpuštěny, nýbrž pokáním života. Člověku sice ustavičně Pánem jsou hříchy odpouštěny, neboť On jest milosrdenství samo, avšak hříchy lpí na člověku, byť i sebe více věřil, že jsou [mu] odpuštěny, — a nebudou od něho oddáleny, leč jedině životem dle přikázání pravé víry. Jakou měrou Člověk dle přikázání těch Žije, takovou měrou jsou hříchy oddalovány; a jakou měrou jsou oddáleny, takovou měrou jsou odpuštěny.

(166)

Mnozí věří, že hříchy, když jsou odpuštěny, jsou smazány, anebo smyty jako nečistoty vodou; avšak hříchy nejsou smazány, nýbrž oddáleny, to jest, člověk jest od nich zadržován, je-li Pánem udržován v dobru; a je-li v dobru udržován, zdá se, jako byl by bez nich [t. j. bez hříchů], a tudíž jakoby byly smazány; a člověk může býti v dobru tou měrou udržen, jak jest přetvořen [reformován]. Kterak člověk jest přetvořován, bude pověděno v příštím článku o znovuzrozdání. Kdo věří, že hříchy odpouštěny jsou jinak, mýlí se velice.

(167)

Známky, že hříchy jsou odpuštěny, to jest oddáleny, jsou tyto: Člověk pocituje svoji rozkoš v tom, uctívá-li Boha pro Boha samého, a slouží-li bližnímu pro bližního samého, a tudíž koná-li dobro pro dobro [samo] a mluví-li pravdu pro pravdu [samu]. Člověk, jednaje dle účinné lásky a víry, neosobuje si zásluh; vystříhá a oškliví si zlo, jímž jest: nepřátelství, nenávisť, pomsta, cizoložství, ba i [vystříhá se] myšlenek na to, byly-li by spojeny s úmyslem [vykonati, to]. Naopak známky toho, že hříchy nejsou odpuštěny, to jest, že nejsou oddáleny, jsou tyto: člověk uctívá Boha nikoliv pro Boha [samého] a slouží bližnímu nikoliv pro bližního samého a koná tudíž dobro nikoliv pro dobro [samo] a mluví pravdu nikoliv pro pravdu [samu], nýbrž pro sebe samého a pro svět. Svým jednáním chce si získati zásluhu. Nepocituje nijaké nelibosti nade zlem, jako jest nepřátelství, nenávisť, pomsta, cizoložství, a z nich [samotných] myslí o nich zcela nenucené.

(168)

Pokání, děje-li se za stavu svobody, má platnost, naopak pokání, dějící se za stavu donucení, nemá platnosti. Stav donucení jsou: stav nemoci, stav sklíčenosti po [nějakém]

neštěstí, stav přibližující se smrti, jakož i každý stav bázně, znemožňující použití rozumu. Kdo jest zlý a za stavu donucení přislíbil, že bude činiti pokání, a i dobro koná, ten, přichází-li ve stav svobody, opětne vrací se v dřívější svůj život zla. Zcela jinak jedná dobrý.

(169)

Člověk, když byl zkoumal sebe, [když byl] uznal své hříchy a činil pokání, má setrvati v dobru ustavičně, až do konce svého života. Neboť jestliže pak opětne upadá v dřívější život zla a přilne k němu, znesvěcuje, neboť pak spojováno jest zlo s dobrem a v důsledku toho jest pak jeho pozdější stav horší, nežli byl stav dřívější, dle slov Páně:

„Když pak nečistý duch vyjde od člověka, chodí po místech suchých, hledaje odpočinutí, ale nenalézá. Tedy říká: Navrátím se do domu svého, odkudž jsem vyšel. A přijde, nalezne prázdný, vyčištěný a ozdobený. Tedy idea vezme s sebou sedm jiných duchů horších nežli jest sám, a ve jdouce, přebývají tam, i bývají poslední věci člověka toho horší nežli první“ (Mat. 12, 43. 44. 45).

Co jest znesvěcení, viz v dalším.

(15)

ZNOVUZROZENÍ

(173)

Kdo nepřijímá duchovního života, to jest, kdo není Pánem zrozen znovu, nemůže vejíti do nebe. Tomu učí Pán u Jana:

„Amen, amen pravím tobě: nenarodí-li se kdo znovu, nemůž viděti království Božího“ (3, 3).

(174)

Člověk zrozen jest svými rodiči nikoliv v život duchovní, nýbrž v život přírodní. Duchovním životem jest: milovati Boha nade vše, a bližního milovati jako sebe sama a to dle přikázání víry, jimž Pán ve Slově [Božím] učil. Přírodním životem však jest, sebe a svět více než bližního, ba více než Boha samého milovati.

(175)

Každý Člověk jest svými rodiči zrozen ve zlu sebelásky a lásky ke světu. Veškeré zlo, jež návykem proměňuje se v něm takořka v přirozenost, přenáší se na potomstvo; tudíž postupně od rodičů, od prarodičů a pradědů v dlouhé zpětné řadě. Proto posléze rozmnožení se zla jest tak značné, že celek vlastního života člověka jest pouhým zlem. Toto postupné zdědování [zla] nepřerušuje se a nemění se ničím jiným, nežli životem víry a účinné lásky od Pána.

(176)

Co člověk dědičností má při sobě, k tomu též ustavičně jest náchylen a v to upadává; proto utvrzuje sebe sama v tomto zlu a kromě toho připojuje i ledacos ze sebe samého. Toto zlo jest zcela opačné duchovnímu životu a ruší jej. Dokud tudíž člověk nepřijme od Pána nový život, kterýž jest životem duchovním, dokud tedy není znova počat, znova zrozen a znova vychován, to jest, znova utvořen — jest zatracen; neboť nechce nic jiného a tudíž i nesmýšlí nic jiného, než to, co vztahuje se k němu a ke světu, právě tak, jako činí to pekla.

(177)

Nikdo nemůže býti znovuzrozen, dokud nezná požadavků, příslušících k novému životu, to jest k duchovnímu životu. K novému životu, čili k duchovnímu životu příslušící věci jsou pravdy, jež třeba věřiti, a dobro, jež třeba konati; ony náležejí víře, toto účinné lásce. Těchto věcí nemůže nikdo znáti sám ze sebe; neboť člověk chápe pouze to, co jeví se jeho smyslům, z čehož nabude jakéhosi světla, jež zve se světlem přírodním, a z něho nespátřuje nic jiného, než to, co vztahuje se ke světu a k němu samotnému, nikoliv však to, co vztahuje se k nebi a k Bohu. Tomuto [všemu] musí se naučiti ze Zjevení. Jako na př., že Pán, kterýž jest Bůh od věčnosti, přišel na svět, aby zachránil lidské pokolení; že veškera víra a veškera účinná láska, a tudíž veškerá pravda a dobro od Něho pocházejí; že jest nebe a peklo; že člověk bude žíti věčně, jednal-li dobře, v nebi, jednal-li zle, v pekle.

5

(178)

Tyto a mnohé jiné věci jsou pravdami víry, jež člověk, mající býti znovuzrozen, musí znáti; neboť kdo je zná, může o nich mysliti, pak je chtíti a posléze je konati a tak nabýti nového života. Jako na př. neví-li, že Pán jest Spasitelem lidského pokolení, nemůže míti víry v Něho, nemůže Ho milovati a tudíž dobro konati k vůli Němu. Kdo neví, že veškeré dobro od Něho pochází, nemůže mysliti, že jeho spása by od Něho pocházela, tím méně pak může chtíti, aby se tak stálo, a tudíž i nemůže z Něho žíti. Kdo neví, že jest peklo a že jest nebe, jakož i že jest věčný život, nemůže přemýšleti o nebeském životě, a nemůže sebe uzpůsobiti tak, by mohl život ten v sebe přijmouti. Právě tak jest to i s ostatním.

(179)

Každý má vniterného člověka a zevnějšího Člověka; vniterný člověk jest ten, který zve se duchovním člověkem, a zevnější ten, který zve se přírodním člověkem. Oba musí býti znovuzrozeni, aby člověk byl znovuzrozen. U Člověka, který není znovuzrozen, vládne zevnější čili přírodní člověk a vniterný slouží; naopak u člověka, který jest znovuzrozen, vládne vniterný čili duchovní člověk, a zevnější slouží. Z toho vysvítá, že při člověku hned od zrození řád života jest zvrácen, že totiž slouží to, co má vládnouti, a že vládne to, co má sloužiti. Tento řád musí býti obrácen, aby člověk mohl býti spasen; a toto obrácení nemůže se státi nijak jinak, leč znovuzrozením od Pána.

(180)

Co to jest, aby vniterný člověk vládl a zevnější sloužil a obráceně, budiž tímto objasněno. Jestliže člověk veškeré dobro spatřuje v požitku, v zisku a v nádheře, a libuje si v nenávisti a pomstě, a vniterně v sobě shledává důvody, aby to okrášlil — tu vládne zevnější člověk a vniterný slouží. Jestliže naopak člověk dobro a příjemnost nalézá v dobrém, upřímném a spravedlivém smýšlení a chtění, a stejně tak i zevně, v řeči a jednání, — tu vládne vniterný člověk a zevní slouží.

(181)

Pánem znovuzrozuje se nejprve vniterný člověk a pak zevnější, a to [tak, že] tento [znovuzrozuje se] prostřednictvím onoho. Neboť vniterný člověk znovuzrozuje se přemýšlením o tom, co náleží k víře a účinné lásce, zevnější naopak životem dle toho. To značí slova Páně:

„Nenarodí-li se kdo z vody a ducha, nemůž vjíti do království Božího.“ (Jan, 3, 5).

Voda v duchovním smyslu [Slova Božího] značí pravdu víry, a duch značí život dle ní.

(182)

Člověk, který jest znovuzrozen, jest co do svého vnitřního člověka v nebi a tam andělem u andělů, mezi něž též po smrti přichází; lze mu nyní žítí život nebes, milovati Pána, milovati bližního, chápati pravdu, míti zalíbení v dobru a pociťovati z toho blaženost.

(16)

POKUŠENÍ

(187)

Jedině ti, kdož se znovuzrozuji, vcházejí v duchovní pokušení, neboť duchovní pokušení jsou bolesti mysli, jež u těch, kdož jsou v dobru a pravdě, jsou přivozeny zlými duchy; tím, že ti [zlí duchové] rozvířují u nich zlo, vzniká úzkost, kteráž provází pokušení; člověk neví, odkud táž pochází, poněvadž nezná příčiny toho.

(188)

U každého člověka jsou totiž zlí duchové a dobří duchové; zlí duchové jsou v jeho zlu a dobří v jeho dobru. Zlí duchové, přistoupí-li blíže, vyvolávají jeho zlo ven a dobří duchové naopak [vyvolávají] jeho dobro; z toho [vzniká] srážka a boj, z něhož člověku vzniká vnitřní úzkost, kteráž jest pokušením. Z toho vysvítá, že pokušení přiváděna jsou od pekla, nikoliv z nebe; což jest i v souhlasu s věrou církevní, učící, že Bůh nepokouší nikoho.

(189)

Jsou i vnitřní úzkosti u těch, kdož nejsou v dobru a pravdě, ty jsou však přírodními tesklivostmi, nikoliv duchovními. Lze je poznati dle toho, že předmětem přírodních tesklivostí jsou věci světské, duchovních tesklivostí však věci nebeské.

(190)

Při pokušeních běží o vládu dobra nade zlem, anebo zla nad dobrem; zlo, kteréž chce vládnouti, jest v přírodním čili zevnějším člověku, a dobro jest v duchovním čili vnitřním [člověku]. Zvítězí-li zlo, vládne pak přírodní člověk, zvítězí-li dobro, vládne duchovní člověk.

(191)

Tyto boje dějí se prostřednictvím pravd víry ze Slova [Božího]; z nich má člověk bojovati proti zlu a nepravdě; bojuje-li z jiných pravd nežli z těchto, nemůže zvítěziti, poněvadž Pán není v nich. Poněvadž boj děje se prostřednictvím pravd víry, není člověk do tohoto boje připuštěn dříve, dokud není v poznacích pravdy a dobra, a dokud tudíž nenabyl jakéhosi duchovního života. Proto tyto boje nevznikají u člověka dříve, než dosáhne zralého věku.

(192)

Podlehne-li člověk, jest jeho stav po pokušení horší, nežli byl stav dřívější, poněvadž zlo zjednálo si pak nadvládu nad dobrem a nepravda nad pravdou.

(193)

Poněvadž dnes jest [jen] pořádku víra, ježto není účinné lásky (neboť církev jest na svém konci), jsou dnes jen málokterí připuštěni v nějaká duchovní pokušení. Proto také sotva kdo ví, co [pokušení ta] jsou, a k čemu jsou.

(194)

Pokušení slouží k tomu, aby dobrou zjednávala nadvládu nad zlem, a pravdě nad nepravdou; dále, aby pravdy se utvrdily a spojily s dobrem, a zároveň aby bylo zlo a nepravdy z něho rozprášeny. Pokušení slouží i k tomu, aby otevřela duchovního vnitřního člověka a přírodního [člověka] mu podrobila; dále i aby zlomila lásku k sobě a ke světu a zkontrolovala náruživost, odtud pocházející. Stalo-li se tak, nabývá člověk osvícení a vycitování [percepce], co je pravé a co dobré, a co nepravé a zlé. Odtud vzniká pak člověku soudnost a moudrost, kteréž pak denně vzrůstají.

(195)

Jedině Pán bojuje za člověka v pokušeních; nevěří-li člověk, že jediné Pán za něj bojuje a za něj přemáhá, podstupuje jen zevnější pokušení, jež nepřináší mu užitek.

(17)

KŘEST

(202)

Křest byl ustanoven na znamení, že člověk náleží k církvi, a k upamatování na to, že má být znovuzrozen; neboť obmytí křtu není nic jiného, nežli duchovní obmytí, jímž je znovuzrození.

(203)

Veškeré znovuzrození děje se Pánem prostřednictvím pravdy víry, a prostřednictvím života dle ní. Proto křest dosvědčuje, že Člověk náleží církvi, a že může být znovuzrozen; neboť v církvi je uznáván Pán, kterýž znovuzrozuje, a v ní je Slovo [Boží], v němž jsou pravdy víry, skrze něž děje se znovuzrození.

(204)

Tomu učil Pán u Jana:

„Nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vjít do království Božího.“ (3, 5).

Voda v duchovním smyslu [Slova Božího] značí pravdy víry ze Slova [Božího], duch značí Život dle ní, a zrození býtí značí býtí z nich znovuzrození.

(205)

Ježto každý, kdo se znovuzrozuje, podstupuje i pokušení, jež jsou duchovními boji proti zlu a nepravdě, jsou i ta naznačena křestní vodou.

(206)

Ježto křest slouží na znamení a k upamatování se na tyto věci, může člověk [i již] jako dítě být pokřtěn; a nebyl-li tehdy, může být pokřtěn jako dospělý.

(207)

Ti, kdož jsou pokřtěni, nechť tedy vědí, že křest sám neuděluje víry, nýbrž že dosvědčuje, že víru mají přijmouti, a že budou spaseni, budou-li znovuzrozeni;

(208)

Z toho lze seznati, co značí slova Páně u Marka:

„Kdož věří a pokřtí se, spasen bude; kdož pak neuvěří budeť zatracen“ (16, 16).

Kdož uvěřil značí, kdo Pána uznává a přijímá božské pravdy od Něho skrze Slovo [Boží]; kdo byl pokřtěn značí, kdo skrze ně od Pána jest znovuzrozen.

(18)

VEČEŘE PÁNĚ

(210)

Večeře Páně byla Pánem ustanovena, aby skrze ni bylo spojení církve s nebesy, a tudíž s Pánem; proto jest nejsvětější věcí bohoslužby.

(211)

Kterak však nastává skrze ni spojení, nechápou ti, kdož nevědí ničeho o vniterném čili duchovním smyslu Slova [Božího]; neboť ti nemyslí výše, než jest zevní smysl, kterýž jest doslovným smyslem. Z vniterného čili duchovního smyslu Slova [Božího] ví se, co značí tělo a krev, a co chléb a víno, jakož i [co značí] požívání.

(212)

V tomto smyslu tělo čili maso Páně jest dobro lásky, rovněž tak chléb, a krev Páně jest dobro víry, rovněž tak víno; a požívání jest přisvojování si a spojení. Andělé, jsoucí při člověku, přijímajícím svátost Večeře Páně, nechápají těchto věcí jinak, neboť pojmají vše duchovně. Z toho pochází, že svátost lásky a svatost víry vplývá od andělů ke člověku, a tudíž skrze nebe od Pána; odtud spojení.

(213)

Z toho vyplývá, že člověk, přijímá-li chléb, jenž jest tělem, spojován jest skrze dobro lásky k Němu a od Něho; a přijímá-li víno, jež jest krví, spojován jest s Pánem skrze dobro víry v Něho a od Něho. Jest třeba však věděti, že spojení s Pánem skrze svátost Večeře Páně děje se jedině u těch, kdož jsou v dobru lásky a víry v Pána a od Pána. U těchto nastává skrze Večeři Páně spojení, u ostatních jest přítomnost [Páně], nikoliv však spojení.

(214)

Kromě toho Večeře Páně uzavírá v sobě a zahrnuje veškeru v církvi israelitské ustanovenou bohoslužbu; neboť oběti zápalné i [ostatní] oběti [sacrificia], z nichž hlavně bohoslužba této církve pozůstávala, byly jediným slovem nazývány „chlebem“; proto i Večeře Páně jest jejich naplněním [completion].

(19)

VZKŘÍŠENÍ

(223)

Člověk jest tak stvořen, že nemůže co do svého vnitra zemřít; neboť jest schopen věřiti v Boha, jakož i Boha milovati a tím býti spojen s Bohem skrze víru a lásku; a býti s Bohem spojenu značí žítí věčně.

(224)

Tato vniternost jest u každého člověka, kterýž se narodil. Jeho zevniterností jest to, čím uskutečňuje věci, příslušící víře a lásce. Vniternost jest to, co zove se duchem, a zevniternost to, co zove se tělem. Zevniternost, slující tělem, jest zřízena k působení v přírodním světě; táž se odkládá, jestliže člověk umírá. Naopak vniternost, slující duchem, jest zřízena k působení v duchovním světě a neumírá. Tato vniternost, jestliže člověk byl na světě dobrým, jest pak dobrým duchem a andělem; naopak jest zlým duchem, jestliže člověk na světě byl zlým.

(225)

Duch člověka po smrti tělesné jeví se v duchovním světě v lidské podobě, zcela tak, jak byi na světě. Těší se rovněž z toho, že má schopnost viděti, slyšeti, mluvit, pociťovati právě tak, jako na světě. Slovem, jest člověkem ve všem vůbec i v každé jednotlivosti zvláště, toliko není obklopen těžkopádným tělem, jakéž měl na světě; umírá-li, zůstává je zpět a nikdy již je nepřijme na se.

(226)

Toto pokračování života jest tím, co rozumí se vzkříšením. Jestliže lidé věří, že nevstanou z mrtvých dříve, než až o posledním soudě, kdy [prý] též veškeren viditelný svět zahyne, jest to tím, že neporozuměli Slovu [Božímu]; a že smyslní lidé vkládají život [jen] do těla a domnívají se, že kdyby tělo z mrtvých nevstalo, stalo by se tak i s nimi samotnými.

(227)

Život člověka po smrti jest životem jeho lásky a jeho víry; jaká tudíž byla jeho láska a jeho víra, když žil na světě, takový život zůstane mu na věky: život pekelný těm, kdo sebe a svět nade vše milovali, — a život nebeský těm, kdož milovali Boha nade vše a bližního jako sebe samého. Tito poslední jsou těmi, kdož mají víru, oni [předchozí] těmi, kdož nemají víry. Život nebeský jest to, čemu se říká věčný život; a život pekelný to, co nazýváno jest duchovní smrtí.

(228)

Že člověk Žije po smrti dále, učeno jest ve Slově [Božím], jako: „*Bůh není Bůh mrtvých, ale živých*“ (Mat. 22, 32); že Lazar po smrti vzat byl do nebe, ale bohatec uvržen byl do pekla (Luk. 16, 22. 23 a d.); že Abraham, Izák a Jakub jsou v nebi (Mat. 8, 11; 22, 31. 32; Luk. 20, 37. 38); a že Ježíš řekl k lotrovi: „*Dnes budeš se mnou v ráji*“ (Luk. 23, 43).

(20)

NEBE A PEKLO

(230)

Jsou dvě věci, tvořící život ducha člověka: láska a víra; láska vytváří život jeho vůle a víra život jeho rozumu. Láska k dobru a odtud pocházející víra v pravdu, tvoří život nebes; ale láska ke zlu a odtud pocházející víra v nepravdu, tvoří Život pekla.

(231)

Láska k Pánu a láska k bližnímu tvoří nebe, a rovněž i víra, avšak tato jen tou měrou, má-li [svůj] život z oněch [dříve uvedených] lásek; a poněvadž obě [tyto] lásky a víra z nich jsou od Pána, jest zjevno, že Pán tvoří nebe.

(232)

Nebe jest u každého dle přijímání lásky a víry od Pána, a ti, kdož přijímají nebe od Pána pokud žijí na světě, přicházejí do nebe po smrti.

(233)

Nebe od Pána přijímající jsou ti, kdož mají nebe v sobě, neboť nebe jest ve člověku, Čemuž učí i Pán: „Ani neřeknou:

„Aj tuto“ aneb „aj tamto“; neboť, hle, království Boží jest ve vás“ (Luk. 17, 21).

(234)

Nebe u Člověka jest v jeho vniternosti, a tudíž ve chtění a myšlení z lásky a víry, a odtud v zevnějšku, jímž jest konání a mluvení z lásky a z víry. Nebe však nesídlí v zevnějšku odloučeně od vniternosti; neboť všichni pokrytci dovedou dobře mluvit, nikoliv však dobře chtít a dobře myslit.

(235)

Přichází-li člověk do druhého života, což stane se ihned po smrti, vyjde najevo, zda nebe jest v něm; není to však zjevno, dokud Žije na světě, ježto na světě jeví se [jen] zevnějšek, nikoliv však vniternost. V příštím životě, naopak, projevuje se vniternost, ježto pak člověk žije co do svého ducha.

(236)

Věčná blaženost, jež bývá i zvána nebeskou radostí, jest u těch, kdož od Pána jsou v lásce a ve víře v Pána. Tato láska a tato víra chovají v sobě onu radostnost; v ni vchází po smrti ten člověk, kdož měl v sobě nebe; do té doby zůstává táž skryta v jeho vniternosti. V nebi jest pospolitost veškerých dober; pokoj, inteligence, moudrost a blaženost všechněch sdílí se tam každému jednotlivci; avšak každému jednotlivci [jen] vždy dle přijímání lásky a víry od Pána. Z toho vysvítá, jak veliký jest pokoj, inteligence, moudrost a blaženost v nebi.

(237)

Tak jako láska k Pánu a láska k bližnímu tvoří život nebes u Člověka, tak láska k sobě a láska ke světu, panují-li, tvoří život pekla u člověka. Neboť tyto lásky jsou opačný oněm [dříve jmenovaným] láskám. Proto ti, u nichž panuje sebeláska a láska ke světu, nemohou v sebe ničeho přijmouti z nebe, nýbrž to, co přijímají, jest z pekla. Neboť vše, co člověk miluje a vše, Čemu věří, jest buďto z nebe anebo z pekla.

(238)

Ti, u nichž panuje sebeláska a láska ke světu, nevědí, co jest nebe a co nebeská blaženost, a zdá se jim býti neuvěřitelné, že mohla by býti nějaká blaženost v jiných odrůdách lásek, nežli v oněch, [v nichž sami jsou], — kdežto [ve skutečnosti] blaženosti nebeské vzrůstají právě v tom poměru, jak ony lásky [t. j. sebeláska a láska ke světu] jsou jakožto konečné účely odstraňovány. Blaženost, která nastává po jich odstranění, jest tak veliká; že převyšuje všelikou lidskou chápavost.

(239)

Život člověka nemůže býti po smrti změněn; zůstává pak takový, jaký byl. Neboť duch člověka jest zcela takový, jako jeho láska, a pekelná láska nemůže býti převrácena v nebeskou lásku, poněvadž jest jí opačna. Toť rozumí se slovy Abrahamovými k bohatci v pekle:

„Jest mezi námi a vámi veliká propast, aby nemohli ti, kteří by chtěli přejíti odtud k vám,

ani od onud k nám se přepraví" (Luk. 16, 26).

Z toho vysvítá, Že ti, kdož přicházejí do pekla, věčně tam zůstanou, a ti, kdož přicházejí do nebe [rovněž] věčně tam zůstanou. *(O nebi zevrubně pojednává se v díle „Nebe a peklo“. Pozn. překl.).*

(21)

CÍRKEV

(241)

To, co tvoří nebe u člověka, tvoří též církev; neboť jako láska a víra tvoří nebe, tak i láska a víra tvoří církev; tudíž z toho, co bylo již řečeno o nebi, vysvítá, co jest církev.

(242)

Církev, praví se, jest tam, kde jest Pán uznáván a kde jest Slovo [Boží]; neboť podstatnými věcmi církve jsou láska k Pánu a víra v Pána, a to od Pána; a Slovo [Boží] učí, kterak člověk musí žít, aby přijímal lásku a víru od Pána.

(243)

Aby byla církev, musí býti nauka ze Slova [Božího], poněvadž Slovo [Božímu] nelze porozumět bez nauky. Avšak pouhá nauka netvoří církev při člověku, nýbrž [tvoří ji] život dle nauky. Z toho plyne, Že církev není tvořena jediné věrou, nýbrž životem víry, jímž jest účinná láska. Pravá nauka jest naukou účinné lásky a zároveň víry, nikoliv však naukou víry bez nauky účinné lásky; neboť nauka účinné lásky a zároveň víry jest naukou života, nikoliv však nauka víry bez nauky účinné lásky.

(244)

Ti, kdož jsou mimo církev, a uznávajíce jediného Boha dle způsobu svého náboženství žijí v účinné lásce k bližnímu, jsou v obecnství s příslušníky církve, ježto nikdo, kdo věří v Boha a řádně žije, nebude zatracen. Z toho vysvítá, že církev Páně jest všude po celém okrsku zemském, ač obzvláště tam, kde jest Pán uznáván, a kde jest Slovo [Boží].

(245)

Každý, u koho jest církev, jest spasen; ale každý, u koho není církve, jest zatracen.

(22)

PÍSMO SV. ČILI SLOVO [BOŽÍ]

(249)

Bez Zjevení z Božství nemohl by člověk ničeho vědět o věčném životě, ba ani ničeho o Bohu a tím méně o lásce k Němu a o víře v Něho; neboť člověk jest zrozen v ryzí nevědomosti, a musí pak ze světských věcí učit se všemu tomu, z čeho jest vytvářen jeho rozum. V důsledku dědičnosti [člověk] rodí se ve. všelikém zlu, pocházejícím ze sebelásky a z lásky ke světu; z toho vyvěrající rozkoše vládnou ustavičně a vnukají věci, kteréž jsou přímo proti Božství. Odtud tedy vyplývá, že člověk neví ničeho o věčném životě; proto nutně musí existovati Zjevení, z něhož mohl by to seznati.

(250)

Že zla sebelásky a lásky ke světu přináší s sebou takovouto nevědomost stran věcí, věčného Života se týkajících, jeví se zřetelně na těch z křesťanské církve, kdož, ačkoliv vědí ze Zjevení, že jest Bůh, že jest nebe a peklo, Že jest věčný život, a že jest nutno tento život získati si dobrem lásky a víry, přece jen ustavičně upadají v popírání těchto věcí, a to jak vzdělanec, tak nevzdělanec. Z toho opětne vysvítá, jak veliká byla by nevědomost, kdyby nebylo nijakého Zjevení.

(251)

Ježto tedy člověk žije po smrti, a to pak věčně dále, a ježto očekává ho život dle jeho lásky a jeho víry, vyplývá z toho, že Božství z lásky k lidskému pokolení zjevilo to, co má vésti k tomuto životu a sloužit jeho spáse. Co Božství zjevilo, jest u nás Slovem [Božím].

(252)

Slovo, ježto jest Zjevením z Božství, jest božské ve všem i v každé jednotlivosti, neboť to, co jest od Božství, nemůže býti jinaké. Co jest z Božství, sestupuje skrze nebesa dolů až ke člověku; pročť jest v nebesích přizpůsobeno moudrosti andělů, kteří jsou tam, a na zemi přizpůsobeno jest chápavosti lidí, kteří jsou na ní. Proto ve Slově [Božím] vniterný smysl, jenž jest duchovní, jest pro anděly, a zevnější smysl, jenž jest přírodní, jest pro lidi. Toť také příčina, že spojení nebe se člověkem děje se skrze Slova (Boží).

(253)

Pravému smyslu Slova [Božího] rozumějí jedině ti, kdož jsou osvěceni; a osvěcováni jsou jedině ti, kdož jsou v lásce k Pánu a ve víře v Pána; neboť jejich vnitřnost jest Pánem povznášena ve světlo nebeské.

(254)

Slovo [Boží] v literách může býti pochopeno toliko prostřednictvím nauky, ze Slova [Božího] čerpané jedním, kdož jest osvěcován. Doslovný smysl Slova [Božího] jest přizpůsoben chápavosti lidí, i prostých, pročť nauka ze Slova [Božího] má jim sloužiti za svítilnu.

(23)

PROZŘETELNOST

(267)

Vládnutí Páně na nebi a na zemi zove se Prozřetelností, a ježto veškeré dobro, které k lásce, a veškerá pravda, která k víře přísluší, a z nichž přichází spása, jsou od Něho a naprosto ne od člověka, jest zjevno, že Božská Prozřetelnost Páně jest ve všem, co do celku i jednotlivostí, co slouží ke spáse lidského pokolení. Pán učí tomu u Jana takto:

„Já jsem cesta, pravda a život“ (14, 6), a jinde:

„Jakož ratolest nemůže nésti ovoce sama, nezůstala-li by při kmenu, takž ani vy, Ječ zůstanete ve mně... Beze mne nic nemůžete učiniti“ (15, 4. 5).

(268)

Božská Prozřetelnost Páně odnáší se i k nejmenší podrobnosti lidského života; neboť jest jediný jen zdroj života, jímž jest Pán, a z něhož my jsme, žijeme a jednáme.

(269)

Ti, kdož dle světských věcí smýšlejí o božské Prozřetelnosti, dospívají z nich k úsudku, že táž jest více jen universální, a že jednotlivosti závisí od člověka. Takovéto osoby však neznají tajemství nebeských, neboť usuzují jen z lásky k sobě a ke světu, a z jejich radostí. Jestliže tudíž vidí, že zlí více než dobří nabývají vynikajících hodností a dosahují bohatství, jakož i že zlým daří se [dobře] na základě jich prohnání, praví v srdci svém že nemohlo by tomu býti, kdyby božská Prozřetelnost byla ve všech věcech vůbec a v každé jednotlivosti zvláště. Nepovází však, že božská Prozřetelnost nezírá na to, co v brzku pomíjí a co se končí životem člověka na světě, nýbrž že zírá na to, co potrvá věčně, a co tudíž nemá konce. Co nemá konce, to existuje; co však má konec, to u porovnání [s oním] jako by neexistovalo. Uvaž, kdo můžeš, zda stotisíc let jest něčím oproti věčnosti, a shleď, že není to ničím. A což pak těch nakolik let života na světě?

(270)

Kdo náležitě to uváží, může seznati, že vysoké postavení a bohatství na světě nejsou nijakým reálním božským požehnáním, ačkoliv člověk pro své potěšení [které při tom pociťuje] tak to nazývá; neboť ona pomíjejí a svádějí i mnohé, a odvracejí je od nebe. Že však věčný život a jeho blaženost jsou reálnými požehnáními, pocházejícími od Božství, učí sám Pán u Lukáše:

„Dělejte sobě... poklad, nepomíjející na zemi, kdežto se zloděj nepřiblížuje, ani mol nekazí. Neboť kde jest poklad váš, tam i srdce vaše.“ (12, 33. 34).

(271)

Jestliže zlým daří se jejich chytráctví, jest to proto, že srovnává se s božskou Prozřetelností, aby každý s rozumem konal to, co koná, jakož i se svobodou; kdyby tudíž nebylo lidem zůstaveno, aby svobodně dle svého rozumu jednali, a kdyby tak i chytráctví, která, odtud pocházejí, se nedařila, člověk naprosto by nemohl býti uzpůsoben ku přijímání věčného života: neboť [život ten] může vplývati, jestliže člověk jest ve svobodě, a jestliže rozum jeho jest osvícován. Nikdo totiž nemůže býti donucován k dobru, poněvadž vše, co jest vnucené, nemá trvalosti, ježto není jeho vlastním. Člověku stává se vlastním to, co svobodně, dle jeho rozumu se děje, a svobodně děje se to, co pochází z vůle čili z lásky, a vůle čili láska je člověk sám. Kdyby člověk byl nucen k tomu, co nechce, jeho mysl stále uchylovala by se k tomu, co on chce. A kromě toho každý baží po tom, co jest zapovězeno, a to děje se ze skryté příčiny; neboť každý baží po tom, by byl ve svobodě. Z toho jest zjevné, že kdyby člověk nebyl uchován ve svobodě, nemohlo by pro něho býti obstaráno nijaké dobro.

(272)

Ponechati člověku, aby z vlastní své svobody i zle smýšlel, chtěl, a pokud by tomu zákony nezbraňovaly, i jednal, zve se dopuštěním.

(273)

Býti chytráctvím vedenu k darům štěstěny na světě, to lidem se zdá, jako by pocházelo z vlastní [jich] chytrosti, ačkoliv božská Prozřetelnost při tom ustavičně spolu kráčí, dopouštějíc a stále od zla odvracejíc. Naopak každý ví a cítí, že přivádění k blaženostem v nebi neděje se z vlastní chytrosti, poněvadž to pochází od Pána, a uskutečňováno to jest Jeho božskou Prozřetelností, obracením a ustavičným přiváděním k dobru.

(274)

Že jest tomu tak, člověk nemůže pochopiti ze světla přírody, neboť z tohoto [světla]

neseznává zákonů božského řádu.

(275)

Jest třeba vědět, že jest Prozřetelnost [Providentia] a Předvídání [Praevidentia]. Dobro jest to, co Pán obstarává, zlo však jest to, co Pánem jest předvídáno. Jedno musí býti pospolu s druhým; neboť co pochází od člověka, jest jen zlem, co však od Pána pochází, jest jen dobrem.

(24)

PÁN

(280)

Jest jeden Bůh, Jenž jest Stvořitel vesmíru a Udržovatel vesmíru; Jenž tudíž jest Bůh nebe a země.

(281)

Jsou dvě věci, tvořící nebeský život při člověku: dobro lásky a pravda víry; tento život má člověk z Boha a pranic ze člověka. Proto nejpřednější věcí církve jest: Boha uznati, v Boha věřiti a Jej milovati.

(282)

Ti, kdož jsou v církvi narozeni, musí uznávati Pána, Jeho Božství a Jeho Člověčenství, věřiti v Něho a milovati Ho; neboť od Pána pochází veškerá spása. Tomu učí Pán u Jana:

„Kdo věří v Syna, má život věčný; kdo však nevěří v Syna, neužije života, nýbrž hněv Boží zůstává na něm“ (3, 36).

U téhož: *„To jest vůle toho, který mě poslal, aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl život věčný; a já ho vzkřísím v den poslední“ (6, 40).*

U téhož: *„Řekl jí Ježíš: Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude, a každý, kdo žije a ve mne věří, neumře na věky“ (11, 25. 26).*

(283)

Proto ti, kdož v církvi Pána a Jeho Božství neuznávají, nemohou býti s Bohem spojeni, a tudíž nemohou míti nijakého podílu s anděly v nebi; neboť nikdo nemůže býti s Bohem spojen jinak, nežli od Pána a v Pánu. Že nikdo nemůže býti jinak s Bohem spojen, nežli od Pána, učí Pán u Jana:

„Bona nikdo nikdy neviděl; jednorozený Syn, jenž jest v lůně Otcově, ten [Ho] zjevil“ (1, 18).

U téhož: *„Nikdy jste hlasu Otcova neslyšeli ani postavy jeho neviděli“ (5, 37).*

U Matouše: *„Nikdo nezná Otce leč Syn, a komu by chtěl Syn zjevit“ (11, 27).*

A u Jana: *„Já jsem cesta, pravda a život; nikdo nepřichází k Otci leč jen skrze mne“ (14, 6).*

Že nikdo nemůže býti s Bohem spojen kromě v Pánu, pochází z toho, že Otec v Něm jest a oni Jedno jsou, jakž tomu také Pán učí u Jana:

„Kdybyste znali mne, také i Otce mého znali byste; a již nyní jej znáte, a viděli jste ho. Nevěříš, že já v Otci a Otec ve mně jest? Věřtež mi, že jsem já v Otci a Otec ve mně“ (14, 7—11). A u téhož:

„Já a Otec jedno jsme.“ „Abyste poznali a věřili, že Otec ve mně jest, a já v něm“ (10, 30. 38).

(284)

Poněvadž Otec jest v Pánu a Otec a Pán jedno jsou, a poněvadž máme v Něho věřiti, a kdo v Něho věří, má věčný život, — jest zjevno, že Pán jest Bůh. Že Pán Bohem jest, učí Slovo [Boží], jako ti Jana:

„Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo. Všecky věci povstaly skrze ně, a bez Něho nepovstalo nic (z toho), co učiněno jest A Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi a viděli jsme slávu jeho, slávu to jako jednorozeného od Otce“ (1, 1. 3. 14). U Izaiáše:

„Pacholík narodil se sám, Syn dán jest nám, a učiněno jest knížectví na rameni jeho: a nazváno bude jméno jeho Podivný, Rádce, Bůh, Silný, Otec věčnosti, Kníže pokoje“ (9, 5). U téhož:

„Aj, panna počne, a porodí syna, a nazváno bude jméno jeho Immanuel (s námi Bůh)“ (7, 14; Mat. 1, 23). A u Jeremiáše:

„Aj, dnové jdou, v nichž vzbudím Davidovi výhonek spravedlivý, kterýž jako král panovati bude, a šťastně se jemu povede... A totoť jméno jeho, kterýmž ho nazývati budou: Hospodin naše spravedlnost“ (23, 5. 6; kap. 33, 1.5. 16).

(285)

Všichni, kdož přísluší k církvi a jsou ve světle z nebe, spatřují Božství v Pánu; kdož však nejsou ve světle z nebe, spatřují pouze Člověčenství v Pánu, kdežto [ve skutečnosti] Božství a Člověčenství jest v Něm tak spojeno, že tvoří Jedno, jakž i Pán sám na jiném místě u Jana učil:

„A všechno, co jest mé, jest tvoje, a co jest tvé, jest moje“ (17, 10).

(286)

Že Pán byl počat od Jehovy Otce, a tak od samého početí jest Bohem, jest v církvi známo; a rovněž i že s celým Svým tělem vstal z mrtvých, neboť ničeho v hrobě nezůstavil; v čemž i pak učedníky svoje utvrdil, řka jim:

„Vizte ruce mé i nohy mé, že já sám to jsem; dotýkejte se mne, a vizte, neboť duch nemá těla a kostí, jakož vidíte, že já mám“ (Luk. 24, 39),

a ačkoliv On byl Člověkem až na tělo a kosti, prošel jen přece zavřenými dveřmi, a když se byl [takto] zjevil, stal se opět neviditelným (Jan 20, 19. 26; Luk. 24, 31). Jinak děje se s každým Člověkem; neboť člověk povstává z mrtvých toliko co do svého ducha, nikoliv však co do svého těla; když tedy On řekl, že není jako nějaký duch, pravil tím, že není jako jiný Člověk. Z toho vysvítá, že i Člověčenství Páně jest božské.

(287)

Každý člověk má ze svého Otce své jsoucnost [bylí, Esse] života, jež sluje jeho duši; jsoucnost [bylost, Existere] života jest z toho, co sluje tělem. Proto tělo jest obrazem [odlitek] své duše; neboť duše skrze tělo uvádí svůj život na [svůj] pokyn v činnost V tom jest příčina, že lidé rodí se majíce podobu svých rodičů, a že rodiny od sebe navzájem se

rozeznávají. Z toho jest zjevné, jaké tělo čili jaké Člověčenství měl Pán, že totiž bylo jako Jeho Božství [samo], kteréž bylo jsoucnem [bytím, Esse] Jeho života čili duší od Otce; pročez On pravil:

„Kdož vidí mne, vidí Otce“ (Jan 14, 9).

(288)

Že Božství a Člověčenství Páně jest jedinou osobou, jest částkou nauky, přijaté v celém křesťanském světě, a znějící: „Ačkoliv Kristus jest Bůh a člověk, nejsou přece dva, nýbrž jeden Kristus; ba On jest úplně jediný a jedna jediná osoba, poněvadž tak jako tělo a duše jsou jeden člověk, tak Bůh a člověk jest Jeden Kristus.“ Toto jest [vyňato] z Athanasijského vyznání víry.

(289)

Ti, kdož mají o Božství představu tří osob, nemohou míti představu Jediného Boha; jestliže ústy vyslovují Jediného, myslí přece jen na tři. Avšak ti, kdož mají o Božství představu o tří v Jediné Osobě, mohou míti představu Jediného Boha; a mohou říci Jediný Bůh, a rovněž i mysliti na Jediného Boha.

(290)

Představu o tří v Jediné osobě mají tehdy, jestliže myslí, Že Otec jest v Pánu a Že Duch svatý od Něho vychází. Pak jest v Pánu trojnost: Božství samo, kteréž sluje Otec, Boho-člověčenství, kteréž sluje Syn, a vycházející Božství, kteréž sluje Duch svatý.

(291)

Ježto v Pánu jest veškeré Božství, má On i veškeru moc na nebi i na zemi; což i On sám pravil u Jana:

„[Otec miluje Syna] a všechno dal i v ruku jeho (17, 2);

u Matouše:

„Všecko jest mi dáno od Otce“ (11, 27);

a u téhož:

„Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi“ (28, 18).

Takovou mocí jest Božství.

(292)

Ti, kdož Člověčenství Páně považují za stejné, jako u kteréhokoli člověka, nemyslí na Jeho početí z Božství samotného, aniž uváží, že tělo každého jednotlivce jest obrazem [odlitek] jeho duše. Rovněž nemyslí na Jeho vzkříšení s celým tělem, ani na Něho, když byl viděn proměněn, tak že Jeho obličej zářil jako slunce. Rovněž nemyslí na to, co Pán řekl o víře v Něho, o Svě jednotě s Otcem, o oslavení, o moci nad nebesy a nad zemí, a že toto vše jest božské, ač přece jen o Jeho Člověčenství bylo vyřčeno. Aniž pamětlivi jsou toho, že Pán jest všudypřítomný i co do Svého Člověčenství (Mat. 28, 20), kdežto na tom [právě] zakládá se víra v jeho všudypřítomnost ve Svaté Večeři, — všudypřítomnost jest však božská. Ba snad nemyslí ani na to, že Božství, zvané Duchem svatým, vychází od Jeho Člověčenství, neboť psáno jest:

„Ještě nebyl dán Duch svatý, protože, ještě Ježíš nebyl oslaven“ (Jan 7, 39).

(293)

Pán přišel na svět, aby zachránil lidské pokolení, které jinak zaniklo by ve věčné smrti; a On zachránil je tím, že podrobil si pekla, kteráž napadala každého člověka, jenž přišel na svět; a zároveň tím, že Svě Člověčenství oslavil; neboť tak může pekla držeti věčně v podrobenosti. Podrobení pekel a zároveň s tím oslavení Jeho Člověčenství stalo se pokušeními, kteráž byla dopuštěna proti Člověčenství, jež měl od matky, a ustavičnými vítězstvími nad nimi. Jeho utrpení na kříži bylo posledním pokušením a posledním vítězstvím.

(294)

Že Pán podrobil si pekla, učí Sám u Jana; když utrpení na kříži bylo blízké, řekl Ježíš:

„Nyní jest soud světa tohoto, nyní kníže světa tohoto vyvrženo bude ven“ (12, 31).

U téhož: *„Doufejtež, jáť jsem přemohl svět“ (16, 33).*

A u Izaiáše: *„Kdož jest to, jenž se běře z Edom, kráčeje u velikosti síly své, dostatečný k vysvobození; vysvobození způsobilo mi rámě mé; a protož byl On jejich spasitelem“ (63, 1.-8., kap. 59, 16.—21.).*

Že Svě Člověčenství oslavil a že utrpení na kříži bylo posledním pokušením a úplným vítězstvím, jímž On byl oslaven, učí On [sám] rovněž u Jana:

„Když pak Jidáš vyšel, dí Ježíš: Nyníť oslaven jest Syn člověka... a Bůh oslaví jej sám v sobě, a to hned oslaví jej“ (13, 31. 32).

U téhož: *„Otče, přišlať hodina, oslaviž Syna svého, aby i Syn tvůj oslavil tebe“ (17, 1.5).*

U téhož: *„Nyní duše má zkormoucena jest... Otče, oslaviž jméno své. Tedy přišel hlas z nebe: Nejen že jsem Je oslavil, nýbrž i dále Je oslavím“ (12, 27. 28).*

A u Lukáše: *„Zdaliž nemusil to Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?“ (24, 26).*

Toto bylo řečeno o Jeho utrpení; oslaviti značí božským učiniti. Z toho jest nyní zjev-no, že kdyby byl Pán nepřišel na svět a nestal se člověkem, a kdyby byl tímto způsobem neosvobodil od pekel všechny ty, kdož v Něho věří a Jej milují, nijaký člověk nebyl by mohl býti spasen; takto třeba rozuměti tomu, že bez Pána není nijaké spásy.

(295)

Když Pán oslavil úplně své Člověčenství, tu svlékl se Sebe Člověčenství od matky, a oblékl Člověčenství od Otce, kteréž jest Boho-člověčenství. Pročež pak nebyl již více synem Mariiným.

(296)

Prvou a nejvznešenější věcí církve jest, svého Boha poznati a uznati; neboť bez tohoto poznání a uznání není nijakého spojení, a tudíž v církvi [není spojení s Bohem] bez uznání Pána; tomu učí Pán u Jana:

„Kdo věří v Syna, má život věčný; kdo však nevěří v Syna, neuzří života, nýbrž hněv Boží zůstává na něm“ (3,36), a jinde:

„Neuvěříte-li, že já jsem, zemřete v hříších svých“ (8, 24).

(297)

Že v Pánu jest trojnost, totiž Božství samo, Boho-člověčenství a vycházející Božství, jest tajemství z nebe, a pro ty, kdož budou v Novém Jeruzalémě.

CÍRKEVNÍ A OBČANSKÁ SPRÁVA

(311)

Dvoje jsou věci, kteréž u člověka musí býti dle řádu, totiž ty, které vztahují se k nebi a ty, které vztahují se ke světu; věci, týkající se nebe, zovou se církevní, týkající se světa, zovou se občanské.

(312)

Řád na světě nemůže býti zachován bez představených, kteříž bdíti musí nad tím, co děje se dle řádu a co proti řádu, a jimž sluší odměňovati ty, kdož žijí dle řádu, a trestati ty, kdož žijí proti němu. Neděje-li se tak, musí lidské pokolení hynouti. Neboť každému jest vrozeno dědičností, že chce rozkazovati jiným a získati statků, jiným náležejících; z toho vzniká nepřátelství, závist, nenávisť, pomstychtivost, úkladnost, ukrutenství a mnohé jiné zlo; kdyby tudíž lidé nebyli v jistých mezích udržováni zákony, jakož i ti z nich, kdož dobře činí, odměnami (jako jsou čestná místa a [různé] výhody), odpovídajícími jejich oblíbeným náklonnostem, anebo ti z nich, kdož zle činí, tresty, jako ztrátou čestných míst, majetku a života, přičítajícími se jejich oblíbeným náklonnostem — tu lidské pokolení spělo by ve zkázu.

(313)

Mají tudíž býti představení, kteří davy lidstva udržovali by v řádu, a to představení znali zákona, moudří a bohabojní. Mezi představenými má rovněž býti řád, aby snad někdo z libovůle anebo z nevědomosti nepřipustil zlo proti řádu a tím řád neporušoval; o to jest postaráno, jestliže jsou vyšší a nižší představení, mezi nimiž jest pořádek.

(314)

Představení nad těmi věcmi u lidí, které týkají se nebe, čili nad církevností, slují kněží [sacerdotes] a jejich úřad kněžství [sacerdotium]. Naopak představení nad oněmi věcmi u lidí, které týkají se světa, slují vrchnosti [magistratus], a jejich nejvyšší, kdež taková vládní forma trvá, zove se král.

(315)

Pokud týče se kněží, mají učiti lidi cestě k nebi a je i vésti; mají je učiti dle nauky své církve ze Slova [Božího] a je vésti, aby dle ní žili. Kněží, kteří pravdám učí a jimi vedou k dobru života a tak k Pánu, jsou dobří pastýři ovcí; ti však, kdož učí, ale nevedou k dobru života a tudíž k Pánu, jsou zlí pastýři.

(316)

Kněží nemají si osvojovati nijaké moci nad dušemi lidí, poněvadž nevědí, v jakém stavu jest vnitro toho kterého člověka; tím méně mají si osvojovati moc, otevírati a zavíratí nebe, poněvadž tato moc přísluší jedině Pánu.

(317)

Kněžím přísluší čest a úcta pro ony svaté věci, jež Obstarávají; ti [z nich] však, kteří jsou moudří, vzdávají úctu Pánu, od něhož pocházejí svaté věci, nikoliv však sobě; ale ti, kdož nejsou moudří, přidělují čest sobě — ujímajíce ji Pánu. Ti, kdož přidělují si čest pro svaté věci, které spravují, dávají přednost cti a zisku před spásou duší, o něž mají pečovati; naopak ti, kdož vzdávají čest Pánu a nikoliv sobě, dávají přednost spáse duší před ctí a ziskem. Nijaká čest jakéhokoliv úřadu nelpí na osobě, nýbrž jest jí přidávána dle důstojnosti oné věci, kterou [osoba ta] spravuje; a to, co jest přidáváno, nepřísluší osobě samé a také

odlučuje se od ní s úřadem; [takováto] osobní účta jest [vlastně] účtou k moudrosti a k bázni Páně.

(318)

Kněží mají učiti lid a pravdami vésti jej k dobru Života, nemají však nikoho donucovati, neboť nikdo nemůže býti nucen věřiti proti tomu, co ze srdce svého si usmyslil, že jest pravdou; kdo věří jinak, nežli kněz a nezpůsobuje rozbrojů, budiž ponechán na pokoji; kdo však rozbroje vzněcuje, budiž odstraněn; neboť i toto náleží k pořádku, pro nějž kněžství trvá.

(319)

Jako jsou představeni kněží, kteří spravují božský zákon a věci, týkající se uctívání Boha, tak i králové a úředníci jsou [představeni] ke správě práva a státního zřízení.

(320)

Ježto král nemůže spravovati vše samotén, jsou pod ním představení, z nichž každému přidělen jest jistý obor správy, jež král spravovati nemůže a nedovede; ti představení ve svém souhrnu tvoří kralování; král sám však jest nejvyšším.

(321)

Kralování samo nespočívá v osobě, nýbrž jest připojeno k osobě. Král, věřící, že kralování spočívá v jeho osobě, a představený, věřící, že důstojnost úřadu spočívá v jeho osobě, není moudrý.

(322)

Kralování pozůstává ze spravování dle zákonů říšských, a v souzení dle nich ze spravedlnosti. Král, jenž uznává, že zákon jest nad ním, jest moudrý; takový však, jenž sebe spatřuje nad zákonem povýšena, není moudrý. Král, jenž spatřuje zákon nad sebou, vkládá kralování do zákona, a zákon vládne nad ním; neboť on ví, že zákon jest spravedlnost, a veškerá spravedlnost, kteráž skutečně jest spravedlností, jest božská. Naopak takový [král], který vidí sebe nad zákony [povýšena], vkládá kralování do sebe, a věří buď že on sám jest zákon, anebo že zákon, kterýž jest spravedlnost, pochází z něho; přisvojuje si to, co jest božské, zatím kdy měl by státi pod ním.

(323)

Zákon, kterýž je spravedlností, má býti vydán od moudrých a bohabojných, zákonů znalých [osob] v říši, a dle něho mají pak žiti jak král, tak i poddaní. Král, žijící dle daného zákona a tím předchází poddané [dobrým] příkladem, jest v pravdě král.

(324)

Král, kterýž má svrchovanou moc, a který věří, že jeho poddaní jsou takovými otroky, že má právo na jejich majetek a jejich život, jest, jedná-li tak skutečně, nikoliv král, nýbrž tyran.

(325)

Králi přísluší poslušnost dle zákonů říše; ani činem, ani slovem nemá býti nějak urážen; neboť na tom závisí veřejná bezpečnost

Poznámka. Články z Písma sv. uvedeny dle znění originálu s použitím Bible kralické, neb katolické „Bibli české“ z r. 1889. a Nového Zákona v překladu dra. J. L. Sýkory.

TENTO PŘEKLAD VYDÁN L. P. 101. TRVÁNÍ NOVÉ CÍRKVE.

(26)
Obsah

(0)	PŘEDMLUVA PŘEKLADATELOVA	3
(1)	O NOVÉM NEBI A NOVÉ ZEMI A CO ZNAČÍ NOVÝ JERUZALÉM	4
(2)	PŘEDMLUVA K NAUCE	7
(3)	DOBRO A PRAVDA	8
(4)	VŮLE A ROZUM	10
(5)	VNITŘNÍ A ZEVNĚJŠÍ ČLOVĚK	11
(6)	O LÁSCE VŮBEC	13
(7)	SEBELÁSKA A LÁSKA KE SVĚTU	14
(8)	LÁSKA K BLIŽNÍMU ČILI ÚČINNÁ LÁSKA	17
(9)	VÍRA	20
(10)	ZBOŽNOST	23
(11)	SVĚDOMÍ	24
(12)	SVOBODA	26
(13)	ZÁSLUHA	27
(14)	POKÁNÍ A ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ	28
(15)	ZNOVUZROZENÍ	30
(16)	POKUŠENÍ	32
(17)	KŘEST	33
(18)	VEČEŘE PÁNĚ	34
(19)	VZKŘÍŠENÍ	34
(20)	NEBE A PEKLO	35
(21)	CÍRKEV	37
(22)	PÍSMO SVATÉ ČILI SLOVO [BOŽÍ]	37
(23)	PROZŘETELNOST	38
(24)	PÁN	40
(25)	CÍRKEVNÍ A OBČANSKÁ SPRÁVA	44
(26)	OBSAH	47

Náš věčný život líčí dílo EMANUELA SWEDENBORG

SPISY ZJEVENÍ BOŽÍHO skrze EMANUELA SWEDENBORG:

NEBE A PEKLO

Dle viděného a slyšeného. Přeložil JAR. IM. JANEČEK .552 strany formátu velké osmerky. — Cena K 8—.

Nijaká kniha světa neposkytuje ohledně našeho posmrtného života tak uspokojivé odpovědi, jako dílo výše uvedené. Proto též byla přeložena do četných různých řečí — nejnověji i do japonštiny, a ze všech knih Swedenborgových došla největšího rozšíření.

Kdo má otevřený sluch pro pravdu samu sebe dokazující, a čte „Nebe a peklo“, bezděky jest nucen zvolati: „Je-li nějaké nebe a nějaké peklo, musí býti takové, jak je Swedenborg popsal!“ — Z té příčiny tato kniha, přes to, že mnozí s nedůvěrou a předsudkem vzali ji do rukou a že mnohými byla v počátku čtena jen ze zvědavosti — zjedнала Swedenborgovi nejvíce stoupenců a ctitelů.

Z posudků: „Národní Politika“ ze dne 9. února 1913.

„Je to podivuhodné čtení. I lidé, kteří nejsou zvyklí ve shonu a ruchu moderních dní bádati o stavech posmrtných, zamysli se nad ním hluboce. To proto, že vývody, soudy a mínění tohoto podivuhodného muže, vědátora, učenice a náboženského filosofa, který nebyl theologem z povolání, mají do sebe cosi heroického, široce podmanivého, jak formou podání, tak přesvědčením, které vyzařuje z každého slova, prostižce voleného, ale přesně, zrovna mathematicky zapadajícího ve slovní napln jeho filosofie.“

Jeho kniha velké posmrtné víry, která jedná o nebi a o pekle a o všech zjevech, souvisejících s těmito křesťanskými představami, nejedná vlastně jen o nich, nýbrž zahrnuje v sobě celé světy povšechných poznatků, předstihujících tehdejší dobu a zajímavých právě dnes, více než po stu letech, se stanoviska vědomostí dnešních. Byl to obrovský, všestranný a ku podivu systematický duch, jenž byl přes všecku šíři a hloubku svého ducha - a snad právě pro ni - zneuznán, a jehož plné ocenění dostavilo se vlastně teprve nedávno.“

Jeho spisy odborné čtou a studují dnes pilně moderní sociologové, inženýři astronomové a přírodopytci - v jeho knihách náboženských nalezne zájem kde která duše hlubší a přemítavá.“

„Samostatnost“ ze dne 14. března 1913.

„V díle „Nebe a peklo“ jeví se nám Swedenborg jako myslitel, který rozbil nejen vězení dogmat, ale i pouta hmoty, není již pro něho hradeb, duch jeho zdá se vnímati bezprostředně, bez pomoci smyslů fysických, pomocí zvláštní duchovní telegrafie, hmatem neviditelných paprsků, které spojují jeho ducha s neviditelnem . . .

Je v této obdivuhodné knize vzácná síla duchovního oproštění a osamostatnění , . ."

„Hlas Národa" ze dne 9. listopadu 1913,

„Přiznejme hned předem: kniha z několika druhů toho publikací naskrze význačná a především stanovená pro čtenářstvo hlubokého a vážného vědomí morálního. Rozšířena jest v 17 jazycích na celém světě a všade — zda se — zaujímá platně svoje místo. A co v ní pozoruhodno, je i podivunodno, ježto zbudováno na základě úchvatné vroucí víry, doložené bezprostředním názorem, vyplývajícím z visí a zjevení."

STYK DUŠE S TĚLEM

Přeložil Jar. Im. Janeček. K 1,50.

Z obsahu: Jsou dva světy: duchovní svět, v němž jsou duchové a andělé, a přírodní svět, v němž jsou lidé. — Duchovní svět vznikl a trvá ze svého slunce a přírodní svět [rovněž] ze svého [slunce]. — Sluncem duchovního světa jest ryzí láska Jehovy Boha, kterýž jest v jeho středu. — Z tohoto slunce vyzařuje teplo a světlo ale teplo z něho vyzařující, co do své podstaty jest láska, a světlo z něho co do své podstaty jest moudrost. — Ono teplo právě tak jako ono světlo vplývají do člověka; teplo vplývá do jeho vůle a vyvozuje tam dobro lásky, a světlo vplývá v jeho rozum a vyvozuje tam pravdu moudrosti atd.

NOVÝ JERUZALÉM A JEHO NEBESKÁ NAUKA

Přeložil Jar. Im. Janeček. K 3,-.

Obsah: Nové nebe a nová země. — Úvod v nauku. — Dobro, a pravda. — Vůle a rozum. — Vniterný a zevniterný člověk — Láska. — Sebeláska a láska ke světu. — Láska k bližnímu. — Vira. — Zbožnost. — Svědomí. — Svoboda, — Zásluha. — Pokání a odpuštění hříchů. — Znovuzrození. — Pokušení. — Křest. — Večeře Páně. — Vzkříšení. — Nebe a peklo. — Církev. — Písmo svaté. — Prozřetelnost. — Pán. — Církevní a občanská správa.

SPISY DLE EM. SWEDENBORG:

EMANUEL SWEDENBORG, apoštol nového křesťanství. Životopisný nástin. Napsal Jar. I m. Janeček. S podobiznou a autografem E. Swedenborga. 160 stran. **Cena K 1.50.**

NÁBOŽENSKÁ FILOSOFIE SPISŮ EM. SWEDENBORG Z obsahu: Duchovní slunce. — První lidé. — Pád. — Poměr mezi duchovním a přírodním světem. — Organ i sace duchovního světa. — Země je školkou nebe atd. — Doporučujeme všem, kdož chtějí se seznámiti přehledně s naukami obsaženými ve spisech Em. Swedenborga. **Cena 60 hal.**

DUCH A DUCHOVNÍ SVĚT. Napsal Chauncey Giles. Z obsahu: Duch jest substancí. — Duch má formu. — Nijaké abstraktní vlastnosti a formy. — Duchovní svět jest skutečným světem. — Duchovní svět jest zde a všude. — Proč duchovní svět nevidíme? atd. **Cena 50 hal.**

NÁŠ VĚČNÝ ŽIVOT. Napsal Clarence Lathbury. Obsah: O Bohu. — O člověku. — Duchovní svět. — Bible. — Náš hmotný svět. Knížka tato podává útěchu a radost, vyplývající z přesvědčení o naší individuální nesmrtelnosti. **Cena 60 hal.**

OKAMŽIKY PO SMRTI. výňatek z díla Nebe a peklo . Cena 30 hal.

NOVÝ JERUZALÉM. Časopis pro rozšíření nového křesťanství dle zásad, uložených ve spisech Em. Swedenborga (v duchu jeho spisů). Vydává Jar. Im. Janeček. Roč. I. rozebrán; roč. II.—V. po K 1.50; roč. VI.—VII. po K 2— .Založeno r. 1911. Ročně K 1.50. Číslo na ukázkou ochotni zdarma. Adm.: Praha Kr. Vinohrady, Táborská ul. 18.

TRAKTÁTY: Stručný výklad nauk nového křesťanství. 2. Pojd' k Otci. — 3. Křesťanský život. — Jednotlivý výtisk poštou 10 h.

Expeduje se pouze tehdy, byl-li obnos zaslán předem nebo poštovní dobírkou.

JAR. IM. JANEČEK, PRAHA-KRÁL. VINOHRADY, Táborská ul. 18.

Prospekt s obsahem ochotně zdarma.
Objednati lze ve všech knihkupectvích.
Vydavatelství spisů Em. Swedenborga

Přes 7000 stran a 3000 obrázků o Vesmírných lidech najdete na internetu:

www.vesmirni-lide.cz

www.vesmirnilide.cz

www.andele-svetla.cz

www.andelesvetla.cz

www.universe-people.cz

www.universe-people.com

www.cosmic-people.com

www.angels-light.org

www.angels-heaven.org

www.ashtar-sheran.org

www.himmels-engel.de

www.angeles-luz.es

www.angely-sveta.ru

www.anges-lumiere.eu

www.angelo-luce.it

www.anioly-nieba.pl

www.feny-angyalai.hu

www.anjos-ceu.eu

www.angeli-raja.eu

13.7.2005

IVO A. BENDA